

EURÓPAI UNIÓS ISMERETEK

JANI PÉTER

2019

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.5.1-16-2017-00004

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Európai Unió ismeretek

Dr. Jani Péter

SZTE Mezőgazdasági Kar, Hódmezővásárhely

I. Az európai integráció története

Úton a közös értékek mentén

1.1. Előzmények – az „Európa-gondolat”

- az egyesült Európa gondolata már a XVIII. században megjelent. Célja a béke megteremtése a kontinensen
 - Adam Smith (1723-1790) – rámutatott a nemzetek közötti együttműködés és a szabad kereskedelem előnyeire,
 - Immanuel Kant (1724-1804) – 1795-ben „Az örök békéről” című esszéjében – Rousseau alapján – fejtette ki nézeteit a közös Európáról: ennek alapeszméje az volt, hogy a békében élni kívánó, föderatív Európát nem hercegeinek, hanem népeinek kell képviselniük, ennek a népek képviselte föderációnak a jogon kell alapulnia és nyugodnia, tagjainak egységes társadalmi-politikai rendszerrel kell rendelkezniük,
 - K. Ch. F. Krause (1781-1832) – 1814-es „Egy európai, föderatív állam terve” című művében hasonló gondolatokat vetett papírra,
 - Victor Hugo (1802-1885) – Európai Egyesült Államokról, Európai Föderációról álmodozott,
 - R. N. de Coudenhove-Kalergi (1884-1972) – 1923-as „Páneurópa” című könyvében célja egy olyan európai közösség kialakítása volt, amely politikai és gazdasági érdekközösségként megakadályozhatja egy újabb világháború kirobbanását.

1.2.1. Az integráció első lépései

A BENELUX-államok

- Belgium és Luxemburg már az 1922-ben gazdasági együttműködésre lépett, amelyhez 1944-ben Hollandia is csatlakozott,
- 1947-ben aláírták a BENELUX-szerződést, amelyben gazdasági és vámunió létrehozásáról állapodtak meg,

- a Benelux-államok együttműködését az EU előfutárának is tekinthetjük,
- 1948–1960 között a Benelux unió tagjai lebontották egymás között a vámhatárokat, szabaddá tették az áruk, a tőke és a munkaerő mozgását, összehangolták szociális intézkedéseiket és gazdaságpolitikájukat,
- cél a szélesebb integráció kialakítása a kereskedelem egyszerűbbé tétele érdekében.

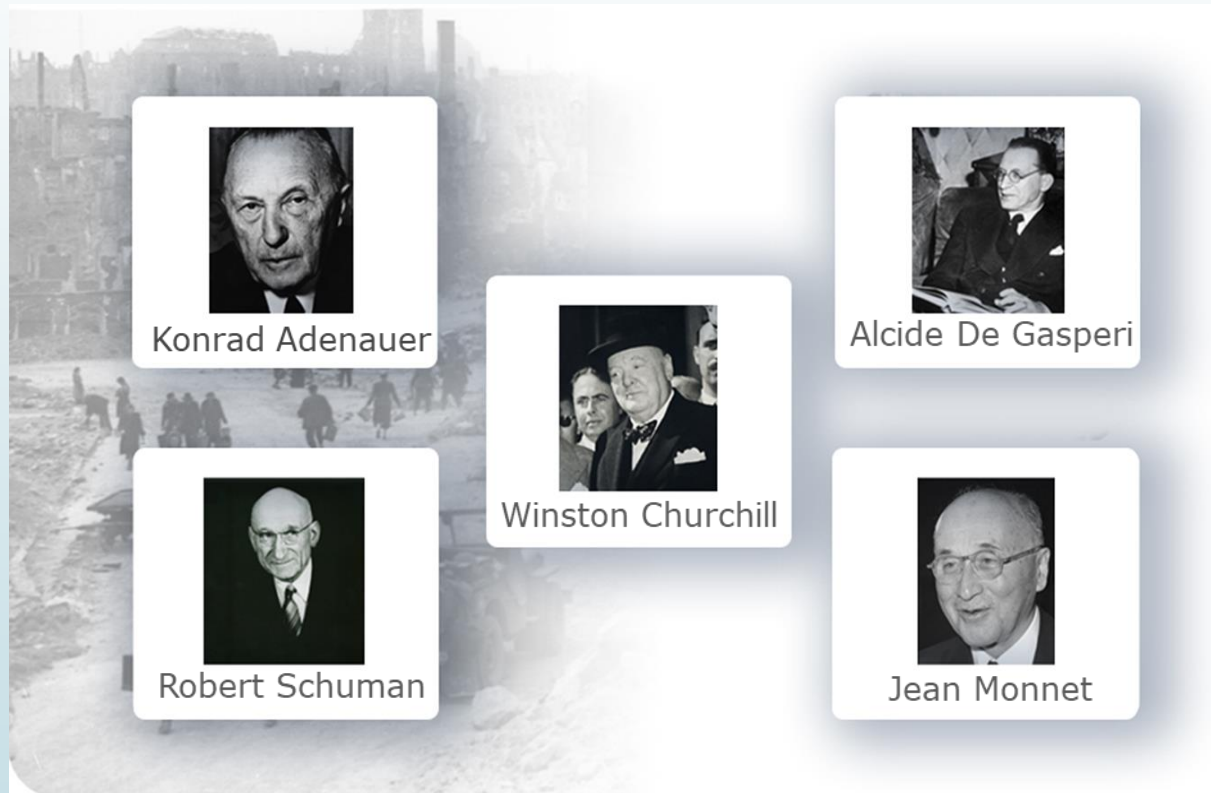
Forrás: wikipedia. org. Készítette: Original design by Immanuel Giel Various improvements by Bibi Saint-Pol (export from File:Benelux schematic map.svg) - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=7109246>

1.2.2. A II. világháború után

Az integráció második lépése

- 1946 – Winston Churchill (1874-1965) híres zürichi beszédében egyfajta „Európai Egyesült Államok” létrehozását szorgalmazza, amelynek jegyében 1947-ben létrejön az Egyesült Európa Mozgalom,
- 1947 – megalakul az Egységmozgalmakat Koordináló Nemzetközi Bizottság,
- 1948 – Belgium, Franciaország, Luxemburg, Hollandia és az Egyesült Királyság aláírja a Nyugati Unióról szóló brüsszeli szerződést,
- 1948 – az első Európa-kongresszus Hágában,
- 1949 – megalakul az Európa Tanács valamint az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, a NATO,
- 1950. május 9. – 1950-ben Robert Schuman francia külügyminiszter (Jean Monnet ihlette nyilatkozatában) a nyugat-európai szén- és acélipar közös ellenőrzés alá helyezését javasolja,
- 1950 – a Benelux-államok, Franciaország, az NSZK, és Olaszország elfogadják a Schumann-tervet, amit később az Európa Tanács Tanácskozó Közgyűlése is jóváhagy,
- 1950. november 4. – Rómában az Európa Tanács égisze alatt aláírják az Emberi Jogok Európai Egyezményét, amelynek végrehajtására létrejön az Emberi Jogok Európai Bíróságát.

Az „Alapító Atyák”

Forrás: europa.eu

A Schumann-terv (1950)

Részletek

- „A világbékét csak úgy lehet megőrizni, ha az azt fenyegető veszélyekkel arányban álló kreatív erőfeszítéseket teszünk”.
- „Az, amivel egy jól szervezett és életteli Európa hozzá tud járulni a civilizációhoz, elengedhetetlenül szükséges a békés kapcsolatok fenntartásához.”
- „Európát nem lehet egy csapásra felépíteni, sem pusztán valamely közös szerkezet kialakításával integrálni. Konkrét megvalósításokra, de mindenekelőtt a tényleges szolidaritást megteremtésére van szükség. Az európai nemzetek összefogásához szükség van arra, hogy Franciaország és Németország között megszűnjön az évszázados ellentét”.
- „A francia kormány javaslata, hogy a francia és német szén- és acéltermelést együttesen egy közös Főhatóság ellenőrzése alá helyezzék, egy Európa más országai előtt is nyitva álló szervezet keretein belül”.
- „Az ily módon a termelésben kialakuló szolidaritás világossá teszi, hogy ettől kezdve bármiféle háború Franciaország és Németország között nemcsak elképzelhetetlen, hanem gyakorlatilag is kivitelezhetetlen lenne”.

Forrás: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_hu

1.3. Az Európai Szén-és Acélközösség

Az ESZAK zászlaja

Forrás: wikipedia.org Készítette: SVGised by Hólek (vitalap · szerkesztései) - Image:Flag of the European Coal and Steel Community 12 Star Version.png, Közkincs, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3609633>

- 1951. április 18. – hat ország (Benelux-államok, Franciaország, NSZK, Olaszország) képviselői aláírják az Európai Szén-és Acélközösség létrehozásáról (ESZAK vagy *Montánunió*) szóló Párizsi Szerződést, amely 1952. július 23-án lépett hatályba (50 évre kötötték, így a szervezet 2002-ben megszűnt). A szervezet a mai Európai Unió alapja,
- Európa első szupranacionális szervezete, amelynek célja az európai acélipar (szén-és acéltermelés) nemzetek feletti ellenőrzése, felügyelete. Székhelye Luxemburg,
- a szerződés értelmében:
 - 1957-ig vámunió felállítása a vas, szén, koksz, ócskavas tekintetében,
 - majd ezt követően közös piac kialakítása a tágabban vett acélipar területén.
- intézményei:
 1. Főhatóság: első elnöke Jean Monnet. A közösséget irányító 9 tagú végrehajtó testület, a közösségi érdekek képviselője, az Európai Bizottság elődje,
 2. Miniszterek Tanács: tagjai a tagállamok szakminiszterei, kormányközi jellegű szerv, a Tanács elődje,
 3. Közgyűlés: 78 tagú testület, székhelye Strassbourg, első elnöke Paul-Henri Spaak. Tanácsadó, ellenőrző szerv, az Európai Parlament elődje,
 4. Bíróság: 3 tagú testület, feladata jogértelmezés, vitarendezés. Az Európai Unió Bíróságának elődje.

1.3.2. Az ESZAK működése

Az ESZAK szerződés
aláírása

Forrás: politikapedia.hu

- 1952 – a hat alapító tag Párizsban aláírja az Európai Védelmi Közösségről szóló megállapodást, amit Franciaország később visszautasít,
- megkezdí működését a Főhatóság Luxemburgban,
- 1953 – létrejön a szénre, a vasércre, majd az ócskavasra vonatkozó közös piac: az ezekre vonatkozó vámokat és mennyiségi korlátozásokat megszüntetik a tagállamok (vámunió),
- 1953 – nyilatkozat az Európai Politikai Közösség létrehozásáról,
- 1955 – a Messinai Konferencián a tagállamok megállapodnak a gazdasági integráció létrehozásáról, valamint a közlekedési és atomenergia-ágazat egységesítéséről. A közös piac létrehozásáról szóló jelentés előkészítéséért felelős bizottság elnöke Paul-Henri Spaak belga külügyminiszter lett,
- 1955 – az Európa Tanács jelképe a kék alapon tizenkét aranycsillagot ábrázoló zászló lesz.

1.4. Az európai közös piac létrehozása

A Római Szerződések (1957/1958)

A Római Szerződés
aláírása

Forrás: wikipedia.org
Készítette: Poma - A
feltöltő saját munkája,
CC0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=29168659>

- 1956. májusa – elkészül a Spaak-bizottság jelentése. Következtetése: „Európa nem tudja önmagát fenntartani és fejleszteni a jelenlegi ütemben a meglévő gazdasági szervezetek keretei között”,
 - cél: közös piac és közös atomenergia-ipar létrehozása,
 - kulcselemek: szabadkereskedelem és vámunió, közös mezőgazdasági politika.
- 1956 – az ESZAK-tagállamok elfogadják a Spaak-jelentést, júniusban Brüsszelben megkezdődnek a tárgyalások az európai gazdasági térség és az európai atomenergetikai partnerség létrehozásáról szóló tervezetek kidolgozására,
- 1957. március 25 – a Benelux-államok, Franciaország, Németország és Olaszország képviselői aláírják az Európai Gazdasági Közösség (EGK) valamint az Európai Atomenergia Közösség (EURATOM) létrehozásáról szóló szerződéseket (ún. Római Szerződések),
- a Római Szerződések a mai Európai Unió elődjét létrehozó, és működését megalapozó megállapodások,
- hatályba lépés időpontja: 1958. január.

1.4.1. A Római Szerződések

Az EKG szerződés főbb pontjai

- Európa népei közötti egyre szorosabb egységet kell létrehozni,
- a tagországok gazdasági és szociális fejlődésének biztosítása a köztük fennálló kereskedelmi és egyéb akadályok felszámolására irányuló közös fellépés révén,
- az állampolgárok élet- és munkakörülményeinek javítása,
- kiegyensúlyozott kereskedelem és tisztességes verseny biztosítása,
- gazdasági és szociális különbségek csökkentése a tagországok egyes régiói között,
- a nemzetközi kereskedelmet érintő akadályok fokozatos megszüntetése a közös kereskedelempolitika révén,
- az ENSZ Alapokmányában szereplő elveknek való megfelelés,
- az erőforrások egyesítése a béke és szabadság megőrzése és erősítése céljából, továbbá az eszményeikben osztozó többi európai nép felhívása arra, hogy csatlakozzanak erőfeszítéseikhez.

1.4.2. A Római Szerződések

A közös piac kialakítása

- alapvető cél: a tagországok közötti integráció, valamint a gazdasági növekedés kereskedelem révén történő megerősítése,
- az integráció alapja a *közös piac*, amely biztosítja:
 - az áruk,
 - a tőke,
 - a szolgáltatások, és
 - a személyek szabad áramlását.
- a tagországok összehangolják gazdaságpolitikájukat, és egységes gazdasági térséget hoznak létre,
- általánosságban tilos a piacot korlátozó megállapodások és állami támogatások Biztosítása.

1.4.3. A Római Szerződések

A közös politikák létrehozása

A szerződés a tagországok között közös szakpolitikákat hozott létre, amelyek terén a közösség élvezett elsőbbséget:

- közös vámpolitika (vámunió, 12-29. cikk),
- közös agrárpolitika (38–47. cikk),
- közös kereskedelempolitika (110–116. cikk),
- közlekedéspolitika (74–84. cikk)

Szükség esetén további közös politikák is létrehozhatóak. Pl. 1972 után az EGK együttes fellépést jelentett be a következő területeken: környezetvédelem, regionális, szociális és iparpolitika

A további közös politikák kidolgozása a következők létrehozása mentén történt:

- Európai Szociális Alap, a munkavállalók munkalehetőségeinek javítása és az életszínvonal emelése céljából,
- az Európai Beruházási Bank (EBB), az EGK gazdasági bővítésének – a beruházások finanszírozásának lehetővé tétele révén történő – elősegítése céljából

1.4.4. A Római Szerződések

A vámunió

- a tagországok felszámolták az országok közötti a kvótákat (azaz a behozatalokra vonatkozó határértékeket) és vámokat,
- az egyes tagállamok különböző vámtarifáit felváltva közös külső tarifákat hoztak létre az EGK-n kívülről származó áruk behozatalára vonatkozóan,

- nem a tagországok, hanem az EGK szintjén kerültek megállapításra a vámok
(EGK szintjén irányított közös politika)
➡ ez különbözteti meg az EGK vámunióját a szabadkereskedelmi szerződésektől
- a vámunió létrehozása 1968. július 1-jén fejeződött be.

1.4.5. A Római Szerződések

A közös intézmények

- a cél az volt, hogy mind a nemzeti érdekek, mind a közös elképzelések képviselte megjelenjen az intézmények működésében,
- mintaként az ESZAK szervei szolgáltak:

Forrás: eaca.eu

1. *Bizottság* (a közös érdekek képviselte),
2. *Miniszterek Tanácsa* (a kormányok képviselte),
3. *Parlamenti Közgyűlés* (később *Parlament*, a tagállami törvényhozások, később az Közösség polgárainak képviselte),
4. *Bíróság*

+ 1 *Gazdasági és Szociális Bizottság* (egyeztető, döntéstámogató fórum)

- valamennyi szerződés létrehozta saját intézményeit, amelyek kezdetben párhuzamosan működtek, majd 1965-ben egyesítették valamennyi szervet (Egyesítési (Brüsszeli) Szerződés, 1965/1967), így létrehozva az **Európai Közösségeket**.

1.4.6. A Római Szerződések jelentősége

- a szerződés az uniós tagállamok között létrejött, kötelező erejű megállapodás, amely meghatározza az uniós célkitűzéseket, az uniós intézményekre vonatkozó szabályokat, a döntéshozatal módját és az EU és a tagállamai közötti viszonyt.
- az európai integrációs folyamat egyik legfontosabb dokumentumai, mivel az alapítók „az európai népek közötti, egyre szorosabb unió alapjait” kívánták létrehozni,
- a szervezet nem csupán gazdasági, hanem politikai és kulturális közösségként is meghatározta magát.
- a szerződések az EGK, később az EU intézményrendszere, valamint a közösségi jog alapját is képezik,
 - valamennyi uniós rendelkezés alapját a tagországok által önkéntesen és demokratikusan jóváhagyott nemzetközi szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek jelentik.

1.5.1. Az Európai Unió jelképei

Az európai zászló

1. Az európai zászló

- az Európai Uniót, tágabb értelemben pedig az európai egységet és identitást szimbolizálja,
- tizenkét aranyszínű csillagot ábrázol, amelyek kék alapon egy kört alkotnak. A csillagok az európai népek közötti egység, szolidaritás és harmónia eszményét jelképezik, továbbá
- a kör az egységet jelképezi, a csillagok száma és a tagállamok száma között azonban nincs összefüggés.

Forrás: europa.eu

1.5.2. Az Európai Unió jelképei

Az uniós himnusz

2. Az uniós himnusz

- Friedrich von Schiller Örömóda c. művének Ludwig van Beethoven által megzenésített változata (IX. szimfónia egy részlete),
- nemcsak az Európai Uniót, hanem Európa egészét jelképezi,
- a szabadság, a béke és a szolidaritás európai eszményeiről szól, szöveg nélkül.

Forrás: wikipedia.org

1.5.3. Az Európai Unió jelképei

3. Az Európai Unió jelmondata – „Egység a sokféleségben”
 - a kontinens kulturális, nyelvi és hagyománybeli sokszínűségére utal,
 - a békére, a jólétre és a szolidaritásra épülő Európai Unióra utal.
4. Európa-nap (május 9.)
 - az európai béke és egység ünnepe (a II. világháború európai lezárása),
 - a Schumann-nyilatkozat (1950) évfordulója.

Forrás: eurpoa.eu

1.5.4. Az Európai Unió számokban

- **Az Unió területe:** *4 511 824 km²*
 - a világ 7. legnagyobb területű „állama”
- **Az Unió lakossága:** *kb. 513 millió fő* (Forrás: Eurostat, 2019)
 - a Föld 3. legnépesebb „ország”
- **Az Unió bruttó hazai terméke:** *16 447 538 millió USD* (Forrás: IMF, 2016)
 - ez az érték az első a világ országai között
- **Az Unió helye a globális exportban:** (Forrás: europa.eu)
 - áruk esetében 2. hely (15 % - 2014)
 - szolgáltatások tekintetében 1. hely (25 % - 2014)
- **Az Unió legnépesebb tagállama:** *Németország (82 979 100 fő)* (Forrás: DESTATIS, 2019)
- **Az Unió legnépesebb városa:** *London (9 126 366 fő)* (Forrás: ons.gov.uk, 2019)
 - a Brexit-et követően *Berlin (3 748 148 fő)* (Forrás: <https://www.statistik-berlin-brandenburg.de>, 2018)

1.6. Az Európai Unió legfontosabb céljai és értékei

- a célok és értékek az Európai Unió alapját adják,
- ezek a Lisszaboni Szerződésben és az Európai Unió Alapjogi Chartájában vannak lefektetve,
- fontos, hogy 2012-ben az EU nyerte el a Nobel-békedíjat, amiért előmozdította Európában a békét, a megbékélést, a demokráciát és az emberi jogokat,

Forrás: europa.eu

1.6.1. Az Európai Unió legfontosabb céljai és értékei. A célok

Az Európai Unió

- előmozdítja a békét, az általa vallott értékeket és polgárai jólétét,
- a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló, belső határok nélküli térséget biztosít,
- fenntartható fejlődésre törekszik, melynek alapja a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés, az árstabilitás, a környezetvédelem, valamint egy rendkívül versenyképes, teljes foglalkoztatottsággal és társadalmi haladással jellemezhető szociális piacgazdaság,
- küzd a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen,
- előmozdítja a tudományos-technikai haladást,
- fokozza a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót és szolidaritást a tagállamok között,
- tiszteltben tartja saját kulturális és nyelvi sokszínűségét,
- gazdasági és monetáris uniót hoz létre, amelynek pénzneme az euró.

1.6.2. Az Európai Unió legfontosabb céljai és értékei. Az értékek I.

Az emberi méltóság

- az emberi méltóság sérthetetlen. Tisztelet és védelem illeti, ezen nyugszik ténylegesen az összes uniós alapjog.

Szabadság

- az Unión belüli szabad mozgás és tartózkodás joga az EU összes polgárát megilleti, csakúgy, mint az egyéni szabadságjogok, amelyeket az Európai Unió Alapjogi Chartája rögzít.

Demokrácia

- az EU működése a képviseleti demokrácián alapul. Az európai polgári lét politikai jogok gyakorlását is magában foglalja. Minden nagykorú uniós polgár választásra jogosult és választható az európai parlamenti választásokon.

1.6.2. Az Európai Unió legfontosabb céljai és értékei. Az értékek II.

► Egyenlőség

- az Unió összes polgára a törvény előtt egyenlőnek számít. A nők és a férfiak közötti egyenlőség elve az összes európai szakpolitika sarokköve és az európai integráció alapja. Egyetlen területen sem lehet megkerülni.

► Jogállamiság

- az EU alapja a jogállamiság. Tevékenysége minden esetben a tagállamai által önkéntes alapon és demokratikusan elfogadott szerződéseken alapul. A jognak és az igazságnak független igazságszolgáltatás szerez érvényt. A tagállamok az Európai Bíróságra bízta a végső döntés jogát.

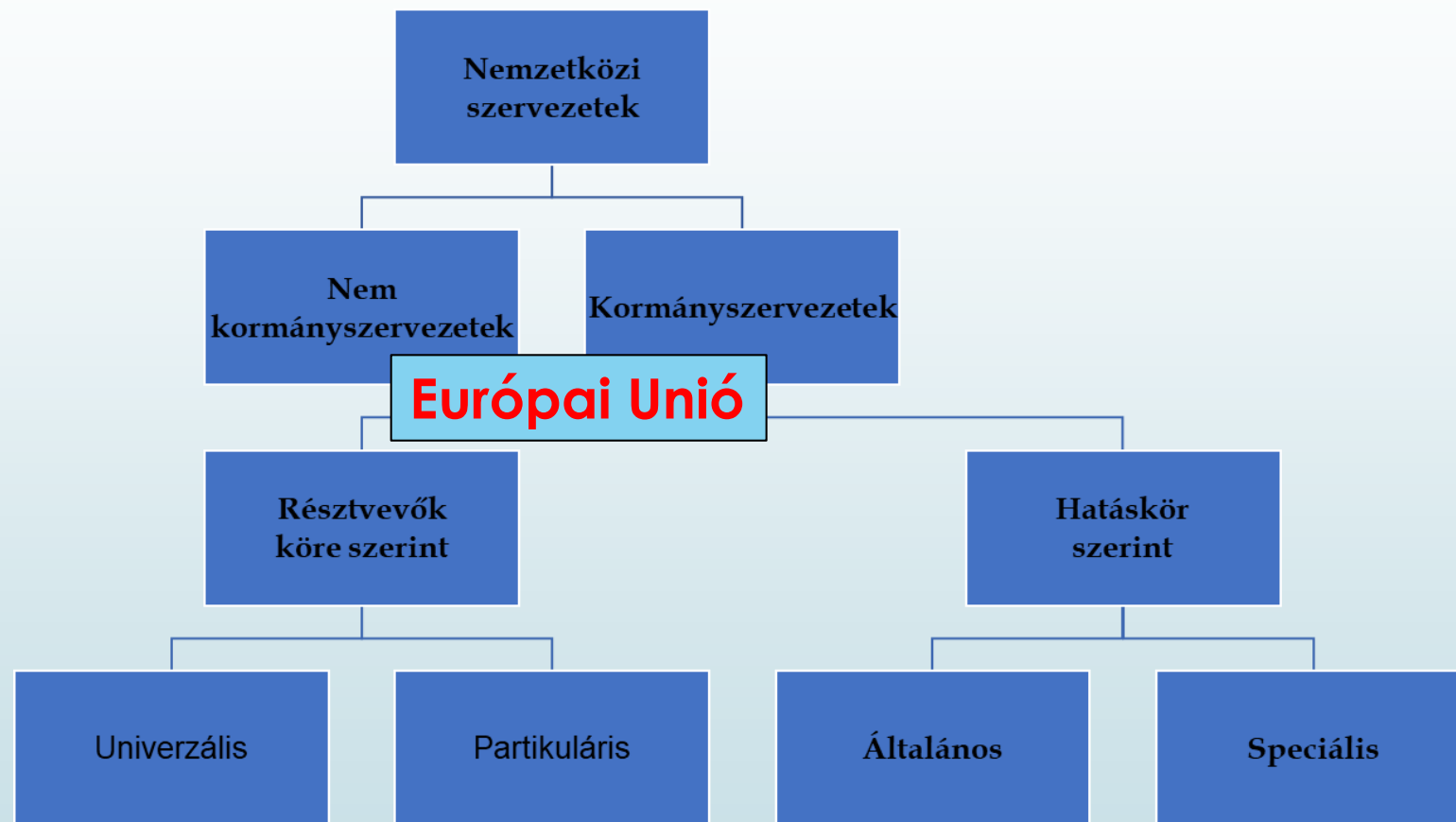
► Emberi jogok

- az emberi jogok védelme felett az Európai Unió Alapjogi Chartája őrökdi. A nemek vagy nemi identitáson, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, stb. alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát, valamint a személyes adatok védelméhez és az igazságszolgáltatáshoz való jogot rögzíti.

II. Az integráció elmélyítése

Gazdasági együttműködésből Európai Unió

2.1. A nemzetközi szervezetek rendszere

	Univerzális	Partikuláris
Általános hatáskörű	ENSZ	Afrikai Egység- szervezet
Speciális hatáskörű	ENSZ szakosított szervezetei	ET NATO EU?

2.2. Az Európai Unió a nemzetközi szervezetek között

- egyedülálló képződmény a nemzetközi jogban, tekintettel arra, hogy nem hasonlít (csak bizonyos hasonlóságokat mutat a nemzetközi szervezetekkel és az államokkal,
- az EU működésében keverednek a kormányközi és a szupranacionális (nemzetekfeletti) jegyek,
- nem egyszerű kormányközi szervezet, mivel
 - önálló jogi személyiséggel rendelkezik,
 - saját intézményrendszere van, amely
 - olyan jogi normákat alkot, amelyek egy része a tagállamokban közvetlenül is hatályos.
- nem egyszerű szupranacionális szervezet, mivel
 - a tagállamok kormányai és parlamentjei nincsenek alárendelve a központi intézményeknek, de fontos szerepük van a közös döntéshozatalban.

2.3. Az integráció mélyítése

Az Európai Szabadkereskedelmi Térség

► Előzmények:

- **Európai Szabadkereskedelmi Társulás** létrehozása (EFTA - 1960) Nagy-Britannia vezetésével,
- célja: lazább, kizárólag az ipari termékek szabadkereskedelmére irányuló szervezet (+ fontos, hogy nincs egységes, külső vám),
- megállapodás az EK-val (1994): Európai Gazdasági Térség (EGT) létrehozása,
 - a munkaerő, a tőke, az áruk és szolgáltatások mozgásának csaknem teljes szabadsága
- tagjai nagy része idővel csatlakozott az Európai Közösséghez,
- Jelenlegi tagok: valamennyi EU tagország + Izland, Liechtenstein és Norvégia ,
- Svájc 2000-ben csatlakozott külön, kétoldalú egyezményrel az EGT-megállapodáshoz.

Forrás: <https://www.efta.int/>

2.4. Az integráció fogalma

- az integráció szó a latin integro igéből származik, ami egyesít, egységbe hoz, kiegészít, felfrissít, helyrehoz, megújít jelentéseket hordoz. Általános értelemben a kifejezés egy egyesülési folyamatot jelent, a részeknek egy magasabb egységben való egyesülését, alkalmazkodását és összefonódását, összekapcsolódását értjük alatta. (Palánkai T. 1995 alapján),
- „Az európai integráció egy több szinten megvalósuló kormányzási folyamat (multi-level governance), amelyben a döntéshozatali kompetenciák különböző nemzeti és szupranacionális szereplők között oszlanak meg.” (Kiss J. L. 2002)

2.5. Az integráció mozgásirányai

1. Horizontális integráció = A bővítés

- ▀ újabb tagállamok felvétele a közösségbe

2. Vertikális integráció = A „mélyülés”

- ▀ az együttműködés intenzitásának fokozása, minőségi változása, területeinek kiterjesztése,
- ▀ cél: a gazdasági integrációtól a politikai integráció felé

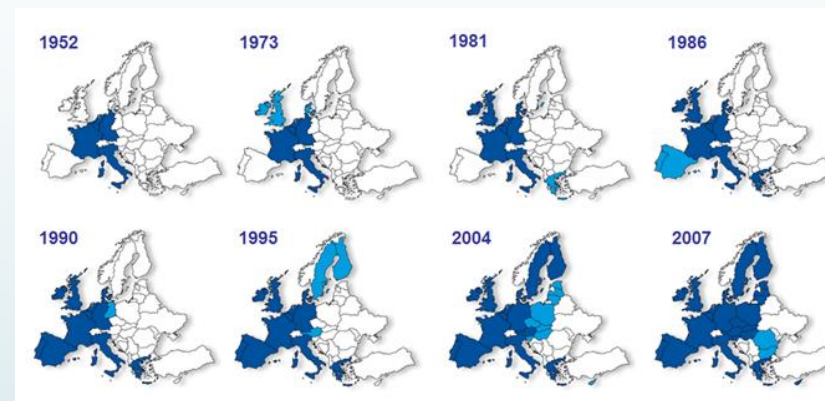

- ▀ a két folyamat nem feltétlenül párhuzamosan fut, de szoros kölcsönhatásban áll egymással
- ▀ az integráció fejlődésének sarokpontjai az egymásra épülő alapszerződések és az azokat kiegészítő megállapodások.

2.6. Az integráció elmélyítése

A bővítési folyamat

- **1. (északi) bővítés – 1973**
 - Nagy-Britannia, Írország, Dánia csatlakozása
- **2. (I. déli) bővítés – 1981**
 - Görögország csatlakozása
- **3. (II. déli) bővítés – 1986**
 - Portugália és Spanyolország csatlakozása
- **1990 – Németország újraegyesítése, a volt NDK csatlakozása**
- **4. bővítés – 1995**
 - Ausztria, Finnország, Svédország
- **5. (keleti) bővítés – 2004**
 - Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia csatlakozása
- **6. (II. keleti) bővítés – 2007**
 - Bulgária és Románia csatlakozása
- **7. bővítés – 2013**
 - Horvátország csatlakozása

Forrás: Nagy Zoltán, Győrffy Ildikó,
Sebestyén Szép Tekla: EU Integráció
+ EU politikák (2013).
www.tankonyvtar.hu

2.7. Magyarország csatlakozása

- diplomáciai kapcsolatok felvétele (1988),
- társulási szerződés aláírása (1991) és hatályba lépése (1994),
- csatlakozási kérelem benyújtása (1994),
- csatlakozási szerződés aláírása (2003),
- a csatlakozás (2004. május 1.).

Európai Tanács következtetései (Koppenhága, 1993. június 21-22.):

„A mai napon az Európai Tanács magáévá tette azt az álláspontot, miszerint azok a közép-és kelet-európai társult országok, amelyek ezt óhajtják, tagjai lehetnek az Európai Uniónak. A csatlakozás akkor történhet meg, ha a társult ország képessé válik a (tagságból származó) kötelezettségek, valamint a megkívánt gazdasági és politikai feltételek teljesítésére”.

2.8. Integrációs formák

Fogalom-meghatározások I.

1. **Szabadkereskedelmi térség:** a terület országain belül a kereskedelem liberalizált (a tagországok egymás között eltörlik a vámokat és a mennyiségi korlátozásokat), a harmadik országokkal szemben azonban minden tagország önálló kereskedelempolitikát folytat.
2. **Vámunió:** a térség országain belül a kereskedelem liberalizált, miután a tagországok egymás között eltörlik a vámokat és a mennyiségi korlátozásokat, így az áruk és a szolgáltatások szabadon mozognak a tagországok között. A tagországok a harmadik országokkal szemben közös külső vámokat alkalmaznak, és közös kereskedelempolitikát folytatnak.
3. **Közös piac:** a vámuniónál annyiban több, hogy az áruk és a szolgáltatások mozgásának szabadságán túl a termelési tényezők (a tőke és a munkaerő) áramlását is liberalizálják, azaz megvalósul az ún „négy alapszabadság”.

2.8. Integrációs formák

Fogalom-meghatározások II.

- **Egységes (belső) piac:** a közös piacnak olyan továbbfejlesztett változata, ahol a vámokon és a mennyiségi korlátozásokon túl az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkerő szabad mozgását korlátozó, ún. „nem vámjellegű” fizikai (pl. határellenőrzés), pénzügyi (pl. költségvetési, adózási szabályok) és technikai (pl. eltérő tagállami jogszabályok, szabványok) korlátokat is felszámolják.
- **Gazdasági unió:** az egységes piacon túl már a gazdaságpolitikák integrációját is megvalósítják, ami a nemzeti gazdaságpolitikák első lépésben összehangolását, majd harmonizálását, végcélként pedig azok közösségi szintű egyesítését jelenti. A gazdasági unió fontos eleme a közös valuta, és a monetáris unió.
- **Politikai unió:** a kormányzat s a törvényhozás fokozatos átvitele az integráció szintjére. E folyamat fontos eleme a közös külpolitika kialakítása és a bel-és igazságügyeknek az integráció szintjére történő emelése.

2.9. Az integráció elmélyítése

A további bővítés

► További tagjelölt országok

1. Albánia
2. Bosznia–Hercegovina („potenciális tagjelölt”, csatlakozási kérelmét beadta)
3. Észak-Macedónia
4. Izland (tagjelölti kérelmét 2015-ben visszavonta)
5. Koszovó („potenciális tagjelölt”, csatlakozási kérelmet még nem adott be)
6. Montenegró
7. Szerbia
8. Törökország (1999 óta tagjelölt, de több uniós tagállam nem támogatja a felvételét, a török társadalom is jelentősen megosztott a kérdésben).

III. Az Unió szerződéses rendszere

Az alapító szerződések és módosításai

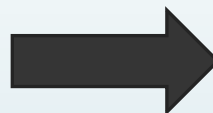
3. Az uniós szerződések rendszere

- az Európai Unió egymásra rétegződő szerződések alapján működik (amelynek lényege a változó (bővülő) hatáskörök, és a változó gazdasági és politikai tartalomban áll),
- a „Szerződés” megnevezés szinte mindig az EK szerződésre utal (amelynek nevét a Lisszaboni Szerződés (2009) az EU működéséről szóló szerződésre módosította),
- „Szerződések” kifejezés alatt az alapító szerződéseket (Római Szerződés) és annak módosításait értjük,
- a „Szerződések” módosításai alapvetően az integráció fejlődésével, kiteljesedésével, továbbá új célok, feladatok és programok meghatározásával állnak összefüggésben,
- a szerződések minden esetben az alapító szerződések módosítását, kiegészítését tartalmazzák.

3.1. Az alapító szerződések módosítása 1960-1986

1964 – Egyesülési szerződés (Merger Treaty)

- Montánunió
- Európai gazdasági Közösség
- EURATOM

Európai Közösségek (EK – European Communities) létrehozása

- a meglévő közösségek szervezeti integrálása (meglévő szerződések és egyezmények egyesítése révén),
- cél: hatékonyabb intézményi működés, egységes, közös fellépés,
- fontos: önálló nemzetközi jogalanyok maradtak a szervezetek, csak az intézmények egyesültek,

- hatályba lépés időpontja: 1967. július 1.

➤ 1970-es évek:

- olajválság okozta gazdasági visszaesés,
- Európai Monetáris Rendszer létrehozása (1979),
- déli bővítéssel szegényebb országok csatlakozása, növekvő gazdasági és társadalmi különbségek a tagországok között (homogén szervezetből sokszínű vált).

3.2. Az alapító szerződések módosítása 1986/1987

1986 – Egységes Európai Okmány (Single European Act)

- a Római Szerződés első fontos átdolgozása,
- cél: az egységes belső piac kialakítása 1992. december 31-ig,
- jelentős intézményi változások (pl. Európai Parlament jogköreinek bővítése, az egyhangú tanácsi döntéshozatal mellett megnövelte a minősített többségi szavazás jelentőségét,)
- intenzív közös jogalkotás követte elfogadását,
- aláírásával egyidejűleg döntöttek a tagországok: kormányközi konferencia a gazdasági és politikai unió kialakításának lehetőségéről, „a gazdasági óriás – politikai törpe” helyzet megszüntetéséről,
- a változás katalizátora a Jacques Delors vezette Bizottság volt (1985-1995),
- hatályba lépés időpontja: 1987. július 1.

3.2. Az alapító szerződések módosítása

Az Egységes Európai Okmány további újításai

- a szerződés tartalmazza „Az Európai Politikai Együttműködés” (EPE) szabályait is,
- az egyezmény intézményesítette a külpolitikai kérdések egyeztetése terén szerepet játszó, tagállamok állam- és kormányfőiből álló csúcstalálkozót, az Európai Tanácsot.
- 1985 – a Bizottság „Fehér Könyve”: feltárta a Közösségen belüli szabad kereskedelem, a közös piac megvalósításának még mindig meglévő akadályait,
 - a dokumentum 282 pontban fogalmazta meg 1992-re létrehozandó „egységes piac” programját és ütem tervét, meghatározta milyen intézkedések szükségesek annak megvalósításához.
- 1985 – Schengeni Egyezmény aláírása: megállapodás a Benelux-államok, Franciaország és az NSZK között, amely 1995-ben lépett hatályba.
 - célja az áruk és személyek határellenőrzés nélküli szabad mozgása a térségben,
 - közös külső határellenőrzés rendszerének kialakítása,
 - az 1997-es Amszterdami Szerződés emelte az EU, az I. és III. pillér részévé téve

3.3. Az alapító szerződések módosítása 1992/1993 I.

1992 – Maastrichti Szerződés (Szerződés az Európai Unióról, Treaty on European Union)

- legfőbb cél: gazdasági és politikai unió megvalósítása,
- közös valuta és monetáris politika bevezetése 1999-ig,
- közös kül-és biztonságpolitika létrehozása,
- bel-és igazságügyi együttműködés kialakítása,
- uniós polgárság bevezetése – teljesen szabad mozgás bevetetése,
- Európai Unió elnevezés (European Union) bevezetése,
 - fontos: nem szűnt meg a korábbi három közösség, az EU nem kapott önálló jogalanyiságot,

3.3. Az alapító szerződések módosítása 1992/1993 II.

- számos nem gazdasági jellegű szakpolitika esetében közösségi hatáskörök megállapítása (pl. kultúra, oktatás),
- ún. három pilléres szerkezet kialakítása,
- hatékonyabb és demokratikusabb döntéshozatal,
- az Európai Parlament hatáskörének jelentős emelése (pl. együttdöntési eljárás bevezetése),
- egyhangú tanácsi döntéshozatal szerepének további csökkenése
- hatályba lépés időpontja: 1993. november 1.

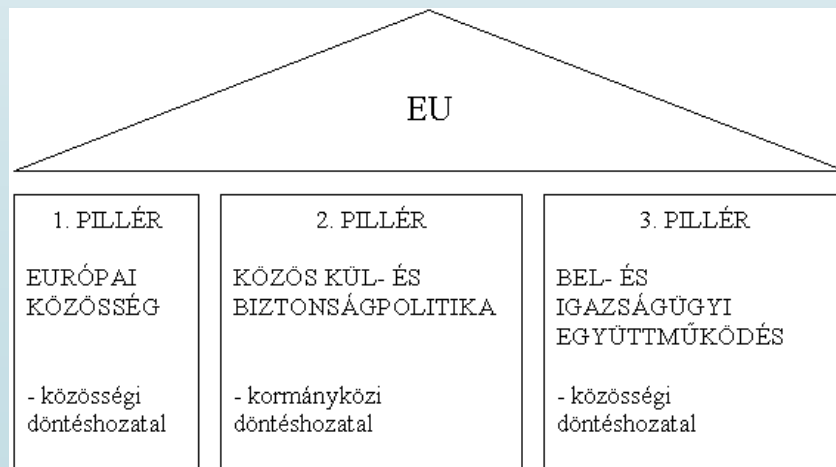
3.3. Az alapító szerződések módosítása

A Maastrichti Szerződés további újításai

Pilléres szerkezet

► A Maastrichti Szerződés szerint az EU három pillérre épül:

- az Unió első pillére: az Európai Közösségek – az addig működő három Közösség – beleértve a monetáris unió célkitűzéseiből adódó feladatokat is (Európai Gazdasági és Monetáris Unió megteremtése), és az „uniós állampolgárság” intézményét („közösségi polgárjog” az Unió minden állampolgárát megilleti),
- a második pillér: az EU közös kül- és biztonságpolitikája,
- a harmadik pillér: a bel- és igazságügyi politika terén való együttműködés.

Döntéshozatal első pillérben minősített többséggel, második és harmadik pillérben konszenzusus!

3.4. Az alapító szerződések módosítása 1997/1999

1997 – Amszterdami Szerződés (Treaty of Amsterdam)

- sok tekintetben nem hozott forradalmi változást a szerződés (lásd „amszterdami maradékok”, vagyis a vitás kérdések elhalasztása, pl. többségi döntéshozatal kiterjesztése, a Bizottság méretének, feladatának újragondolása),
- bővítette a közös kül-és biztonságpolitikai feladatok körét,
- bel-és igazságügyi együttműködés további jelentős bővítése,
- foglalkoztatáspolitikai közösségi szintre emelése,
- Európai Parlament jogalkotási hatáskörének további szélesítése,
- átláthatóbb és polgárközelibb Unió létrehozása,
- a „rugalmas integrációs lépések” lehetőségének megteremtése,
- hatályba lépés időpontja: 1999. május 1.

3.4. Az alapító szerződések módosítása 2001/2003

2001 – Nizzai Szerződés (Treaty of Nice)

- a keleti bővítés előfeltétele volt a közösségi intézményrendszer megreformálása (13 ország jelezte a 90-es évek végén csatlakozási szándékát),
- az „amszterdami maradékok” tekintetében fontos volt a mihamarabbi módosítás,
- a korábbi módosításokkal ellentétben így nem az integráció további bővítése, hanem az intézményi reform (gyorsabb, hatékonyabb döntéshozatal) volt a cél,
- minősített többségi döntéshozatal lehetőségének további bővítése (a népességhez kötött arányosabb döntéshozatal),
- tovább bővítette az Európai Parlament szerepét az együttdöntési jogalkotásban,
- hatályba lépés időpontja: 2003. február 1.

3.5. Az alapító szerződések módosítása

Az „Alkotmányszerződés”

2004 – Szerződés európai alkotmány létrehozásáról (Treaty establishing a Constitution for Europe, vagy Alkotmányszerződés (Constitutional Treaty)

- 2001. december: a laekeni csúcson döntöttek a tagállamok vezetői egy új uniós alapszerződés elfogadásának szükségességéről,
- az új alapszerződés tervezetét az erre a célra létrehozott, széles bázisú, ezáltal jelentős legitimitációval bíró ún. Konvent („Európa jövőjével foglalkozó konvent”, amely 2002 februárjától 2003 közepéig működött) alakította ki,
- alkotmánynak szánt dokumentum, de a kompromisszumos név tükrözi, hogy jogilag egy nemzetközi szerződésről van szó,
- cél: hatékonyabb, átláthatóbb működés, egyszerűbb döntéshozatal,
- egyetlen szerződésbe foglalni az alapító szerződéseket, és annak részévé tette volna a 2000-ben elfogadott Alapjogi Chartát,
- a ratifikációs folyamat elakadt, 2005-ben Franciaország és Hollandia népszavazáson utasította el a szerződést, így az végül nem lépett hatályba.

3.6. Az alapító szerződések módosítása 2007/2009

2007 – Lisszaboni Szerződés (Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról, Treaty of Lisbon vagy Reform Treaty)

- az Alkotmányszerződés sikertelen ratifikációját követően megszületett Reformszerződés,
- a szerződés nem váltotta föl csupán módosította az alapító szerződéseket,
- cél: az Alkotmányszerződés legfontosabb vívmányainak beépítése az eddigi szerződésekbe,
- fölszámolta a Maastrichtban kialakított három pilléres modellt, egységes jogi keretet adott az Uniónak,
- önálló jogalanyisággal ruházta föl az Uniót,
- jogerőre emelte az Alapjogi Chartát,
- hatályba lépés időpontja: 2009. december 1.

1952

Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés

2009

Lisszaboni Szerződés

Handwritten signature

2003

Nizzai Szerződés

Handwritten signature

1999

Amszterdami Szerződés

Handwritten signature

Handwritten signature

1958

Római Szerződések:
Az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés
Az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés

Handwritten signature

1987

Egységes Európai Okmány:
az egységes piac

Handwritten signature

Handwritten signature

1993

Maastrichti Szerződés:
Szerződés az Európai Unióról

Handwritten signature

3.6. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés jelentősége I.

A szerződés alapvető célkitűzései

- hatékonyabb döntéshozatal, korszerű intézményrendszer,
- az Európai Unióról szóló szerződést és az Európai Közösséget létrehozó szerződést módosítva, az utóbbit átnevezve az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,
- a szerződés kinyilvánított célja, hogy „lezárják az Amszterdami szerződéssel és a Nizzai szerződéssel megkezdett folyamatot, amely arra irányul, hogy megerősítse az Unió hatékonyságát és demokratikus legitimitását, valamint javítsa egységes nemzetközi fellépését”. EP és nemzeti parlamentek szerepének növelése,
- új jogi keretet és eszközöket hoz létre, hogy az Unió meg tudjon felelni a jövő kihívásainak.

Forrás:
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8383126>

3.6. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés jelentősége II.

Legfontosabb változtatások

- intézményi változások,
- erősebb demokratikus kontroll (Európai Parlament, nemzeti parlamentek megnövekedett szerepe),
- új jogalkotási eljárások (minősített többség, rendes jogalkotási eljárás, mint főszabály),
- alapjogi terület – a Charta kötelező ereje, az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez történő csatlakozás lehetősége,
- a pillérrendszer megszűnik,
- az Unió átveszi a Közösségek helyét minden területen Európai Unió jogi személy,
- az Unióhoz történő csatlakozás feltételeinek rögzítése,
- kilépés lehetősége,
- hatáskörök egyértelmű meghatározása
 - a hatáskörök gyakorlásának alapelve a szubszidiaritás és az arányosság

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai I.

Európai Tanács:

- az Unió formális szervévé válik, a szerződés definiálja szerepét,
- elnökét 2,5 évre választják, a megbízatás megújítható – az Unió új arca (az Tanács elnökséget adó országok rotációja ettől függetlenül megmarad)
- a testület első elnök *Herman van Rompuy* (Belgium, 2009-2014), majd *Donald Tusk* (Lengyelország, 2014-2019), 2019-től *Charles Michel* (Belgium)

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai II.

► **Miniszterek Tanácsa:**

- legfontosabb módosítás: minősített többségi döntéshozatal reformja = az ún. kettős többség elvének bevezetése a döntéshozatalban (a tagállamok (55%) + a népesség többsége (65%),
- kötelező, ún. „Trió elnökség” – 18 hónapos időtartamra, egyeztetett elnökségi programmal,
- új tanácsi formáció (külön általános ügyek tanácsa és külön külügyi tanács), összesen 10 tanácsi formáció.

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai III.

Európai Bizottság:

- A jelenlegi „egy tagállam – egy biztos” elvet felváltja a biztosí posztok tagállamok közötti rotációja

Külügyi és biztonságpolitikai főképviselő:

- a koherens európai külpolitika megteremtéséért felel nemzetközi szintén
- a Bizottság alelnöke és az újonnan létrejövő külügyi tanács elnöke - jelenleg Federica Mogherini (Olaszország), 2019. november 1-jétől Josep Borrell Fontelles (Spanyolország)

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai III.

Európai Parlament:

- képviselők létszámát 750-ben maximálja, egy tagállamnak minimum 6, maximum 96 képviselője lehet,
- szerepe az alábbi területeken erősödik,
- jogalkotás (az együttdöntési eljárás kiterjesztése – rendes jogalkotási eljárás),
- nemzetközi megállapodások megkötése (jóváhagyása szükséges a rendes jogalkotási eljárás körén belüli területeken),
- költségvetés (közös döntés a pénzügyi keret és a kiadások tekintetében).

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai IV.

EU és a tagállamok hatásköreinek elhatárolása

1. EU kizárólagos hatásköre

- a) vámunió,
- b) belső piaci versenyszabályok,
- c) monetáris politika az Eurózóna tagállamainak,
- d) tengeri biológiai erőforrások,
- e) közös kereskedelempolitika,
- f) nemzetközi szerződések megkötése (amennyiben az az EU hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, továbbá uniós jogalkotási aktus írja elő).

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai V.

2. Osztott hatáskörök

- a) belső piac,
- b) szociálpolitika egyes vonatkozásai,
- c) gazdasági, társadalmi, területi kohézió,
- d) mezőgazdaság és halászat, kivéve tengerbiológiai erőforrások védelmét,
- e) környezetvédelem,
- f) fogyasztóvédelem,
- g) közlekedés, transzeurópai hálózatok,
- h) energiaügy,
- i) bel-és igazságügyi együttműködés,
- j) közegészségügy,
- k) kutatás és fejlesztés (de nem akadályozhatja a tagállamok saját hatáskörét ezen a téren)

3.7. Az alapító szerződések módosítása

A Lisszaboni Szerződés újításai VI.

3. Kiegészítő hatáskör:

- a) emberi egészség védelme,
- b) ipar,
- c) kultúra,
- d) idegenforgalom,
- e) oktatás, szakképzés, sport, ifjúság,
- f) polgári védelem,
- g) igazgatási együttműködés.

4. Összehangolt politikák:

- a) gazdaságpolitika (külön rendelkezések az Eurózónában),
- b) foglalkoztatáspolitikai,
- c) szociálpolitika.

IV. Az Európai Unió intézményei

A közös döntéshozatal fórumai

4. Az uniós intézmények

Az Unió legfontosabb intézményei:

1. Európai Tanács,
2. Európai Unió Tanácsa,
3. Európai Bizottság,
4. Európai Parlament,
5. Európai Bíróság,
6. Európai Központi Bank,
7. Európai Számvevőszék,
8. Gazdasági és szociális Bizottság,
9. Régiók Bizottsága,
10. Európai ombudsman.

Az Európai Unióról szóló szerződés a közös intézményekről

„Az Unió saját intézményi kerettel rendelkezik, amelynek célja az Unió értékeinek érvényesítése, célkitűzéseinek előmozdítása, az Unió, valamint polgárai és a tagállamok érdekeinek szolgálata, továbbá az Unió politikái és intézkedései egységességének, eredményességének és folyamatosságának a biztosítása”.

Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012M/TXT&from=HU>

4.1. Az EU intézményrendszerének jellege

Az Európai Unió egyedülálló képződmény a nemzetközi jogban, hiszen:

- az EU nem hasonlítható a hagyományos nemzetközi szervezetekhez, sem az államokhoz,
- az Európai Unió működésében a kormányközi és nemzetek feletti (szupranacionális) jegyek keverednek,
- az EU nem tekinthető egyszerű kormányközi szervezetnek,
- az intézmények között nincs hierarchia, valamennyi szerv az alapszerződés által ráruházott hatáskörben jár el.

Az Európai Unió döntéshozatali és működési mechanizmusait a négy fő intézmény (Bizottság, Tanács, Parlament és a Bíróság) biztosítja

4.2. Az Európai Tanács I.

Az intézmény jellege

- hivatalos neve: European Council (nem hivatalos név: Consilium),
- Európai Tanács: a tagállamok állam- és kormányfőinek tanácsa,
 - minden tagországot a kormányfő vagy az államfő képvisel,
 - alapeset: kormányfő, kivételesen (félprezidenciális rendszerek esetén, pl. Franciaország) államfő
 - Magyarország esetében: kormányfő.
- tagja továbbá az Európai Tanács és az Európai Bizottság elnöke,
- 1974 (informális fórum), 1992 (hivatalos státusz), 2009 (hivatalos uniós intézmény), jelenlegi formájában első ülésére Dublinban került sor 1975-ben,
- kezdetben kötetlen egyeztető fórum a tagállamok vezetői között.

4.2. Az Európai Tanács II.

Az intézmény általános jellemzői

Az Európai Tanács az EU legfontosabb döntéshozó testülete

- az EU legfelsőbb szintű, politikai jellegű szerve,
- nagy horderejű, stratégiai kérdésekben dönt, továbbá meghatározza az EU számára követendő általános politikai irányvonalat,
- a testület valósítja meg legmagasabb szinten az uniós országok közötti politikai együttműködést,
- részletes szabályokat nem dolgoz ki, csak az integráció fejlődésének kereteit határozza meg,
- fontos továbbá, hogy jogi aktust – a közös kül- és biztonságpolitikában az ún. elveken, általános iránymutatásokon, valamint a közös stratégiákon kívül – nem alkot,
- az Európai Tanács évente legalább négyszer ülésezik (ún. csúcstalálkozók),
- székhelye: Brüsszel, ahol valamennyi hivatalos ülésre is sor kerül,
- apparátusa közös a Tanáccsal.

4.2. Az Európai Tanács III. Az intézmény feladatai I.

- meghatározza az EU politikai prioritásait és tevékenységének általános irányvonalát, de jogalkotással nem foglalkozik,
- megvitatja azokat az összetett, illetve kényes kérdéseket, melyeket nem lehet megoldani a kormányközi együttműködés alacsonyabb szintjein,
- az Unió stratégiai érdekeinek és védelmi feladatainak figyelembevételével kialakítja az EU közös kül- és biztonságpolitikáját,
- minden ülésén következtetéseket fogad el, amelyekben vázolja, hogy adott konkrét területeken milyen intézkedéseket lát szükségesnek, és mely célok elérését tartja kívánatosnak a testület,
- az ülésein felmerülő kérdésekkel kapcsolatban az Európai Tanács:
 - felkérheti az Európai Bizottságot arra, hogy megoldási javaslatot dolgozzon ki;
 - úgy határozhat, hogy az Európai Unió Tanácsa (azaz a Miniszterek Tanácsa) elé utalja az ügyet.

4.2. Az Európai Tanács IV. Az intézmény feladatai II.

Az Európai Tanács fontos szerepet tölt be egyes magas rangú uniós tisztségviselők kinevezésében. Az Európai Tanács:

- megválasztja az Európai Tanács elnökét,
- javaslatot tesz az Európai Parlamentnek az Európai Bizottság elnökének személyére,
 - a javaslat az európai parlamenti választások eredményére figyelemmel kell megtennie,
 - majd a javasolt személyt a Parlament választja meg.
- kinevezi az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét,
- hivatalosan kinevezi a teljes biztosi testületet (Európai Bizottság),
- kinevezi az Európai Központi Bank (EKB) Igazgatóságát, így az EKB elnökét is.

4.2. Az Európai Tanács V. Az intézmény működése I.

➤ A testület vezetője az elnök

- a tagállamok vezetői választják konszenzussal 2,5 évre (egyszer újraválasztható),
- az elnök hívja össze és vezeti a testület üléseit,
- fontos azonban, hogy a döntéshozatalban nem vesz részt, nincs szavazati joga,
- fontos koordinációs és közvetítő szerepe van az egyes intézmények és a tagállamok vezetői között, segít az Európai Tanácson belüli kohézió és konszenzus megteremtésében,
- az elnök képviseli az Európai Uniót a nemzetközi szinten („az Unió elnöke” vagy az „Unió arca”),
 - első elnök: Herman Van Rompuy (2009-2014, Belgium),
 - második elnök: Donald Tusk (2014-2019, Lengyelország),
 - harmadik elnök: Charles Michel (2019-, Belgium).

4.2. Az Európai Tanács VI. Az intézmény működése II.

- a döntéshozatal főszabály szerint konszenzusos úton történik,
- egyes esetekben viszont egyhangúlag vagy minősített többséggel hozza meg döntéseit (pl. tagország ellene szankciók (egyhangú), elnök megválasztása (minősített)),
- fontos, hogy az Európai Tanács ülésein csak az állam- és kormányfők rendelkeznek szavazati joggal.

Forrás: consilium.europa.eu

4.3. Az Európai Unió Tanácsa I.

- hivatalos neve: The Council of the European Union,
- egyéb elnevezések: Miniszterek Tanácsa, vagy egyszerűen Tanács,
- tagjai: a tagállamok kormányai képviseltetik magukat (miniszterek),
 - fontos azonban, hogy a föderális berendezkedésű országok esetében (Ausztria, Belgium, Németország) tartományi hatáskörbe tartozó kérdésekben a tartományok képviselői vehetnek részt az üléseken.
- a Tanács az EU egyik fő döntéshozó (jogalkotó) szerve,
- nem nemzetek feletti hanem kormányközi intézmény,
- legfőbb feladata a tagállami érdekek képviselete,
- összetétele alapján tíz csoportra bontható (ún. tanácsi formációk) ,
 - leggyakrabban ülésező szervek: Általános Ügyek Tanácsa, Külügyek Tanácsa, valamint a Gazdasági és Pénzügyi Tanács (ECOFIN).

4.3. Az Európai Unió Tanácsa II. Az EU Tanácsának feladatai I.

A Tanács legfontosabb feladatkörei:

1. Az uniós jogszabályok megvitatása és elfogadása
2. A tagállami szakpolitikák koordinálása
3. Az EU közös kül- és biztonságpolitikájának alakítása
4. Nemzetközi megállapodások megkötése
5. Az Unió költségvetésének elfogadása

4.3. Az Európai Unió Tanácsa III. Az EU Tanácsának feladatai II.

1. Jogalkotás

- a legtöbb esetben az „együttdöntésként” is ismert rendes jogalkotási eljárás keretében, az Európai Parlamenttel közösen vitatja meg és fogadja el a jogalkotási aktusokat,
- az együttdöntést azokon a szakpolitikai területeken alkalmazzák, ahol az EU kizárólagos vagy a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik,
- a Tanács az Európai Bizottság által benyújtott javaslatok alapján alkot jogot

4.3. Az Európai Unió Tanácsa IV.

Az EU Tanácsának feladatai III.

2. A tagállami szakpolitikák koordinálása

A Tanács feladata a tagállami szakpolitikák koordinálása egyes területeken:

- **gazdaság- és költségvetési politika**: a Tanács az uniós gazdasági kormányzás megerősítése érdekében koordinálja a tagállamok gazdaság- és költségvetési politikáit, figyelemmel kíséri költségvetési politikáikat és erősíti az EU költségvetési keretrendszerét, továbbá az euróval kapcsolatos jogi és gyakorlati kérdésekkel, a pénzügyi piacokkal és a tőkemozgásokkal is foglalkozik,
- **oktatás, kultúra, ifjúság és sport**: a Tanács uniós szintű szakpolitikai keretrendszereket és munkaterveket fogad el ezeken a területeken, amelyekben megjelöli, hogy a tagállamoknak és a Bizottságnak elsődlegesen mely kérdésekben kell együttműködniük,
- **foglalkoztatáspolitiká**: a Tanács az uniós foglalkoztatási helyzetről szóló európai tanácsi következtetésekre támaszkodva minden évben iránymutatásokat és ajánlásokat készít a tagállamoknak.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa V. Az EU Tanácsának feladatai IV.

3. Az EU közös kül- és biztonságpolitikájának alakítása

- a Tanács az Európai Tanács által adott iránymutatások alapján meghatározza és végrehajtja az EU közös kül- és biztonságpolitikáját,
- ide tartoznak az uniós fejlesztési és humanitárius támogatások, valamint a védelem és a kereskedelem területe is,
- a Tanács az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjével együtt biztosítja az EU külső tevékenységének egységességét, következetességét és hatékonyságát.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa VI. Az EU Tanácsának feladatai V.

4. Nemzetközi megállapodások megkötése

- fontos, hogy az EU Unión kívüli országokkal és nemzetközi szervezetekkel – például a WTO-val vagy az ENSZ-szel – egyaránt folytathat nemzetközi megállapodás megkötésére irányuló tárgyalásokat, illetve köthet megállapodásokat.
- a Tanács ad megbízást a Bizottságnak arra, hogy az EU nevében tárgyalásokat folytasson az EU, valamint nem uniós országok vagy nemzetközi szervezetek közötti megállapodásokról. A tárgyalások lezárultával a Tanács határoz – a Bizottság javaslata alapján – a megállapodások aláírásáról és megkötéséről. A Tanács fogadja el továbbá a megállapodások megkötéséről szóló végleges határozatot, miután az Európai Parlament az egyetértését adta (ez az együttdöntés hatálya alá tartozó területeken szükséges), és valamennyi uniós tagállam megerősítette a megállapodást.
- a megállapodások lehetnek átfogó jellegűek, így például a kereskedelemre, az együttműködésre és a fejlesztésre vonatkozóak, de olyan konkrét területekre is irányulhatnak, mint a textilipar, a halászat, a vámügyek, a közlekedés, a tudomány és a technológia stb.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa VII. Az EU Tanácsának feladatai VI.

5. Az Unió költségvetésének elfogadása

- a Tanács az Európai Parlamenttel együtt fogadja el az EU költségvetését,
- a költségvetési időszak egy naptári évet ölel fel. A költségvetést általában decemberben fogadják el, és az a következő év január 1-jén lép hatályba,
- fontos, hogy az EZ ún. pénzügyi tervezési ciklusokban fogadja el költségvetését, ami 7 évet ölel föl, ezen belül kerül sor az éves költségvetések elfogadására.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa VIII. A Tanácsi döntéshozatal I.

A döntéshozatal folyamata:

- a javaslatok a Bizottságtól érkeznek,
- főszabály: együttdöntési eljárás (parlamenttel közös döntéshozatal)
- a Tanács és a Parlament párhuzamosan vizsgálja a szöveget,
- a Tanácsnak és a Parlamentnek összesen három olvasatra van lehetősége
- a folyamat minden esetben (olvasatonként) háromlépcsős:
 - munkacsoport
 - Állandó Képviselők Bizottsága (Coreper)
 - tanácsi formáció

4.3. Az Európai Unió Tanácsa IX. A Tanácsi döntéshozatal II.

- a szakmai szintű egyeztetést kb. 150 munkacsoport végzi,
 - a munkacsoporti vizsgálat ideje nincs határidőhöz kötve, továbbá a munkacsoport nem köteles megállapodásra jutni, de a megbeszélései eredményét be kell nyújtania a Corepernek.
- a munkacsoportok szintjén megszületett álláspontok ezt követően az Állandó Képviselők Bizottságához, vagyis a COREPER-hez kerülnek,
 - a Coreper attól függően kezeli a javaslatot, hogy a munkacsoport milyen szintű megállapodásra tudott jutni
- Állandó Képviselők Bizottsága: COREPER,
- EU-hoz delegált, a tagállamokat képviselő „követségek” vezetőiből álló testület,
- két szint: COREPER I. állandó képviselők vezetőinek helyetteseiből áll COREPER II. „követségek” vezetőinek testülete.
- majd a végső döntést valamelyik meghatározott tanácsi formáció hozza meg (miniszterek)
 - fontos, hogy a Tanács egyetlen jogi személynek minősül, a 10 formáció bármelyike elfogadhat egy másik formáció hatáskörébe tartozó jogszabályt

4.3. Az Európai Unió Tanácsa X. A Tanácsi döntéshozatal III.

- a COREPER I. más tanácsok napirendjén lévő kérdésekkel foglalkozik (technikai és szakpolitikai egyeztetésekért felel).
- a COREPER II. a politikailag kényesebb ügyekkel foglalkozik.
- a Tanácsok ülésein az Európai Bizottság megfelelő biztosai is részt vesznek,
- Tanácsi formációk:
 - Általános ügyek
 - Bel- és igazságügy
 - Foglalkoztatás, Szociálpolitika, Egészségügy és Fogyasztóvédelem
 - Gazdasági és pénzügyek
 - Környezetvédelem
 - Közlekedés, távközlés és energia
 - Külügyek
 - Mezőgazdaság és Halászat
 - Oktatás, ifjúság, kultúra és sport
 - Versenyképesség

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XI. A COREPER I.

- a Coreper I. tagjai a tagállamok helyettes állandó képviselői,
- az ülések elnöki tisztét az Általános Ügyek Tanácsának elnökségét betöltő ország helyettes állandó képviselője tölti be,
- a Coreper a Tanács fő előkészítő szerve,
- a Tanács napirendjén szereplő valamennyi pontot – néhány mezőgazdasági kérdéstől eltekintve – először a Corepernek kell megvizsgálnia,
- a testület munkáját az ún. Mertens-csoport készíti elő,
- feladata továbbá a különböző tanácsi formációk munkájának koordinálása és előkészítése,
- fontos, hogy a Coreper nem egy uniós döntéshozó szerv, így a Tanács bármikor megkérdőjelezheti döntéseit, mivel a döntéshozatal kizárólag ez utóbbinak a hatásköre,
- a Coreper hetente ülésezik Brüsszelben.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XII. A COREPER II.

- a Coreper II. tagjai a tagállamok állandó képviselői,
- az ülések elnöki tisztét az Általános Ügyek Tanácsának elnökségét betöltő ország állandó képviselője tölti be,
- a Coreper II. az alábbi négy tanácsi formáció munkáját készíti elő (a többi tanácsi formáció előkészítése a COREPER I. feladata):
 - Gazdasági és Pénzügyi Tanács
 - Külügyek Tanácsa
 - Általános Ügyek Tanácsa
 - Bel- és Igazságügyi Tanács.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XIII. A Tanácsi döntéshozatal IV.

A döntéshozatali típusok:

1. rendes jogalkotási eljárás,

- a Lisszaboni Szerződés elfogadásával az együttdöntést átnevezték rendes jogalkotási eljárássá, és ez lett az uniós jogszabályok elfogadásához alkalmazott fő döntéshozatali eljárás. Mintegy 85 szakpolitikai területen alkalmazzák.

2. különleges jogalkotási eljárások,

1. egyetértés,

2. konzultáció.

- ezekben az eljárásokban a Tanács a kizárólagos jogalkotó. Az Európai Parlament szerepe ezekben az eljárásokban a konzultációra, illetve a javaslattal való egyetértés megadására vagy elutasítására korlátozódik.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XIV. A rendes jogalkotási eljárás

- **lényege:** az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament közösen alkot joganyagot,
- a jogalkotást minden esetben az Európai Bizottság kezdeményezi,
- **Az eljárás főbb szakaszai:**
 1. az Európai Bizottság javaslatot nyújt be a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek,
 2. a Tanács és a Parlament vagy első, vagy második olvasatban fogadja el a jogalkotási javaslatot,
 3. ha a két intézmény második olvasatban sem jut megállapodásra, akkor összehívják az egyeztetőbizottságot,
 4. amennyiben az egyeztetőbizottságban kialakított szöveg mindkét intézmény számára elfogadható a harmadik olvasatban, akkor a jogalkotási aktust elfogadják,
 5. amennyiben egy adott jogalkotási javaslatot az eljárás bármelyik szakaszában elutasítanak, vagy a Parlament és a Tanács nem tud kompromisszumra jutni, akkor a javaslatot nem fogadják el, és az eljárás véget ér.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XV. A különleges jogalkotási eljárások I.

- **lényege:** a Tanács a kizárólagos jogalkotó,
- a jogalkotást itt is minden esetben az Európai Bizottság kezdeményezi,
- **1. Egyetértés:**
 - az egyetértési eljárás keretében a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően fogadhat el jogszabályt. A Parlament tehát abszolút többségi szavazással elfogadhatja vagy elutasíthatja, de nem módosíthatja a jogalkotási javaslatot. A Tanács nem bírálhatja felül a Parlament véleményét.
- **2. Konzultáció**
 - a konzultációs eljárás keretében a Tanács azt követően fogadja el a jogalkotási javaslatot, hogy a Parlament arról véleményt nyilvánított,
 - a Parlament jóváhagyhatja vagy elutasíthatja a jogalkotási javaslatot, illetve javasolhatja annak módosítását. A Tanács jogilag nem köteles figyelembe venni a Parlament véleményét, de a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint nem hozhat határozatot addig, amíg meg nem kapta a véleményt.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XVI. A különleges jogalkotási eljárások II.

Nem jogalkotási eljárások esetében a Parlament szerepe:

1. Egyetértés

- A Parlament egyetértésére nem jogalkotási eljárásként az alábbi esetekben is szükség van:
- amikor a Tanács az EU által megtárgyalt bizonyos nemzetközi megállapodásokat fogad el;
- az alapvető jogok súlyos megsértése esetén (az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke);
- új uniós tagállamok csatlakozásához;
- az Unióból való kilépéshez szükséges intézkedésekhez.

2. Konzultáció

- A Parlamenttel folytatott konzultációra nem jogalkotási eljárásként a közös kül- és biztonságpolitika területére vonatkozó nemzetközi megállapodások elfogadásakor is szükség van.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XVII. A Tanácsi szavazási rendszer I.

A témakörtől függően három szavazási mód lehetséges:

1. egyszerű többség

- amelyhez legalább 15 tagállam támogató szavazata szükséges.

2. minősített többség

- amelyhez a tagállamok 55%-ának (jelenleg minimum 16 tagállam) támogató szavazata, úgy, hogy e tagállamok az EU népességének legalább 65%-át képviseljék,
- másik néven „kettős többségi” szabálynak nevezzük
- A döntések megakadályozása a az ún. blokkoló kisebbséggel lehetséges: a blokkoló kisebbségnek legalább a Tanács négy, az Unió népességének több mint 35 %-át képviselő tagállamából kell állnia.

3. egyhangúság

- ebben az esetben az összes tagállam támogató szavazata szükséges.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XVIII. A Tanácsi szavazási rendszer II.

A Tanács a következő esetekben hoz döntést egyszerű többséggel:

- eljárási ügyekben, például saját eljárási szabályzatának elfogadásakor, a Tanács Főtitkárságát érintő szervezeti ügyekben, a szerződésekben meghatározott bizottságokra nézve irányadó szabályok elfogadásakor
- amikor a Bizottságot tanulmányok készítésére és javaslatok benyújtására kéri fel.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XIX.

A Tanácsi szavazási rendszer III.

Minősített többség:

- a leggyakoribb szavazási mód, az uniós jogszabályok mintegy 80%-át ezzel az eljárással fogadják el,
- a legtöbb esetben akkor kerül rá sor, amikor a Tanács a rendes jogalkotási eljárásban, más néven az együttdöntési eljárásban hoz döntéseket,
- az eljárást a Bizottság vagy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője kezdeményezheti,
- fontos, hogy a minősített többségi szavazás esetén a tartózkodás ellenszavazatnak számít (bármelyik tagállam bármikor élhet ezzel a jogával).

Megerősített minősített többség:

- ha a Tanács nem a Bizottság vagy a főképviselő által benyújtott javaslatról szavaz, az adott határozat akkor minősül elfogadottnak, ha a Tanács tagjainak legalább 72%-a mellette szavaz, és ezen szavazatok az EU népességének legalább 65%-át képviselik.

Szavazatszámoló

A résztvevő országok	szavazat
☒ Ausztria 1.71A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Belgium 2.22A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Bulgária 1.37A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Horvátország 0.80A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Ciprus 0.17A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Cseh Köztársaság 2.04A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Dánia 1.13A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Észtország 0.26A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Finnország 1.07A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Franciaország 13.10A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Németország 16.12A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Görögország 2.09A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Magyarország 1.91A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Írország 0.94A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Olaszország 11.92A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Lettország 0.38A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Litvánia 0.55A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Luxemburg 0.12A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Málta 0.09A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Hollandia 3.37A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Lengyelország 7.40A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Portugália 2.00A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Románia 3.80A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Szlovákia 1.06A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Szlovénia 0.40A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Spanyolország 9.09A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Svédország 1.98A népesség %-a	☒ ☐ ☐
☒ Egyesült Királyság 12.90A népesség %-a	☒ ☐ ☐

Szavazási szabály

Végeredmény
jóváhagyva

28 tagállam

Az elfogadáshoz szükséges „igen” szavazatok minimális száma (55%) 16

28

igen

0

nem

0

tartózkodás

% népesség

Az elfogadáshoz szükséges „igen” szavazatok minimális száma 65%

100,00

igen

0,00

nem

0,00

tartózkodás

**Az egyes tagállamok
népességi aránya a Tanácsi
szavazások során**

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XX.

A Tanácsi szavazási rendszer IV.

Egyhangú döntéshozatal

- a legtöbb esetben az ún. érzékenynek tartott kérdések esetében kell a Tanácsnak egyhangúlag kell szavaznia. Ilyenek például:
 - közös kül- és biztonságpolitika (főszabály szerint),
 - polgárság (az uniós polgársághoz fűződő jogok kiterjesztése),
 - uniós tagság,
 - a közvetett adózásra vonatkozó nemzeti jogszabályok harmonizációja,
 - uniós pénzügyek (saját források, többéves pénzügyi keret)
 - bizonyos igazságügyi és a belügyi rendelkezések (az európai ügyész, családjog, operatív rendőrségi együttműködés stb.),
 - a nemzeti jogszabályok harmonizációja a szociális biztonság és a szociális védelem területén.
- továbbá a Tanácsnak egyhangúan kell szavaznia, ha el kíván térni a Bizottság javaslatától akkor, ha a Bizottság a javaslatát érintő módosításokkal nem ért egyet (kivéve az olyan jogi aktusokat, amelyeket a Tanács a Bizottság ajánlására fogad el, például a gazdaságpolitikai koordináció területén).

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XXI.

A Tanács következtetései és állásfoglalásai:

- A Tanács nem csupán jogi aktusokat fogad el, hanem más dokumentumokat is – például következtetéseket, állásfoglalásokat és nyilatkozatokat –, amelyeknek nincsen jogi következménye,
- a Tanács ezekben a dokumentumokban fejezi ki politikai álláspontját valamely, az EU tevékenységi köréhez kapcsolódó témáról,
- az ilyen dokumentumok politikai kötelezettségvállalásokat vagy álláspontokat tartalmaznak,
- a szerződések nem rendelkeznek ezekről, így ezek jogilag nem kötelező erejűek.

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XXII. A soros elnökség intézménye I.

- a Tanács elnöki tisztét félévente más-más tagállam tölti be,
- a féléves időszak során minden szinten a soros elnökség vezeti az üléseket, így biztosítva a Tanácsban az Unió munkájának folytonosságát.
- az elnöki tisztet betöltő tagállamok hármas csoportokban, az úgynevezett elnökségi triókban szorosan együttműködnek egymással,
- az ún. trió elnökség rendszerét a Lisszaboni Szerződés vezette be,
- a trió tagjai hosszú távú célokat jelölnek ki és közös programot készítenek, melyben meghatározzák azokat a területeket és lényeges kérdéseket, amelyekre a 18 hónapos időszak során kitüntetett figyelmet fordítanak,
- a jelenlegi triót a román, a finn és a horvát elnökség alkotja.
- a Tanács soros elnöki tisztségét jelenleg Finnország tölti be (2019. június-december)

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XXIII. A soros elnökség intézménye II.

A soros elnökség legfontosabb feladatai:

- az elnökség felel a Tanács jogalkotási munkájának előmozdításáért,
- ennek keretében biztosítani kell az Unió programjának folytonosságát, a jogalkotási folyamatok szabályszerűségét, valamint a tagállamok közötti együttműködést,
- feladatai ellátása érdekében az elnökségnek a tisztességes, semleges közvetítő szerepét kell betöltenie.

Az elnökségnek két fő feladatköre van:

- 1. a Tanács és az előkészítő szervek üléseinek előkészítése és vezetése,
- 2. a Tanács képviselete a többi uniós intézménnyel fennálló kapcsolatokban

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XXIV. A soros elnökség intézménye III.

A finn elnökség prioritásai:

- közös értékeink és a jogállamiság megerősítése
- az EU versenyképességének növelése és a társadalmi befogadás fokozása
- az EU éghajlat-politikában betöltendő globális vezető szerepének megerősítése
- a polgárok biztonságának átfogó védelme

A finn elnökség logója:

Forrás: consilium.europa.eu

4.3. Az Európai Unió Tanácsa XXIV. A Főtitkárság

- a Tanács munkáját a kb. 2800 tagú Főtitkárság segíti, élén a főtitkárral (aki jelenleg a dán Jeppe Tranholm-Mikkelsen (2015-2020),
- a Főtitkárság segíti az Európai Tanács és az Európai Unió Tanácsa, ideértve annak elnökségei, az Állandó Képviselők Bizottsága (Coreper), továbbá a Tanács egyéb bizottságai és munkacsoportjai munkáját,
- továbbá a Főtitkárság Jogi Szolgálatának szakvéleményével segíti a Tanács és bizottságai munkáját, hogy a Tanács jogi aktusai jogszerűek és mind formailag, mind tartalmilag jó minőségűek legyenek,
- az ülések helyszíne Brüsszel, de időnként Luxemburg ad otthont a miniszterek találkozójának.

Az Európai Tanács és a Tanács épületei I.

Az Európa épület (Brüsszel)

Forrás: consilium.europa.eu

Az Európai Tanács és a Tanács épületei II.

Az Justus Lipsius épület (Brüsszel)

4.4. Az Európai Bizottság I. A Bizottságról általában

- hivatalos neve: Európai Bizottság (European Commission),
- tagjai: a biztosok (Commissioner),
 - alapelv: egy tagállam – egy biztos elve → jelenleg 28 tagú a testület
- alapvetően az EU mindennapi munkáját végző döntéselőkészítő, kezdeményező, végrehajtó szervezet,
- a Bizottságot a „Szerződések őreként” tartják számon.
- vezető politikai, szerepe van, mivel meghatározza az Unió politikai és stratégiai célkitűzéseit
- az „EU kormányának” is nevezik, mivel a nemzeti kormányokhoz hasonló, kormányyszerűen működő intézmény,
- szupranacionális jellegű intézmény, legfőbb feladata az uniós érdekek képviselete (működése független a tagállamoktól),
- hivatali szervezetében mintegy 30.000 fő dolgozik,
- székhelye Brüsszel, de jelentős létszám dolgozik Luxemburgban is.

4.4. Az Európai Bizottság II.

A Bizottság összetétele I.

- a bizottságnak tagállamonként egy tagja van (a biztosok),
- a Bizottság élén az elnök áll,
 - az elnök a testület politikai és stratégiai irányítója,
 - kijelöli a Bizottság munkájának főbb prioritásait és irányvonalát,
 - kizárólagos jogköre a Bizottság szervezeti felépítésének kialakítása, a biztosok közötti feladatmegosztás.

4.4. Az Európai Bizottság III. A Bizottság összetétele II.

- az elnök munkáját az alelnökök segítik, akiknek a száma változó (a Bizottság elnöke határozza meg),
- egyedülként az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét nem az elnök választja, hanem az Európai Tanács, aki egyben a Bizottság alelnöke, és a Külügyi Tanácsi formáció vezetője is.
- a biztosok a nemzeti kormányok tagjaihoz hasonló „tárcákkal” (portfólió) rendelkeznek, amelyek súlya nem feltétlenül egyezik meg,
- a biztosok együtt határozzák meg a Bizottság politikai és stratégiai célkitűzéseit,
- a biztosokat a tagállamok kormányai jelölik,
- a Bizottság elnökét, és magát a Bizottságot az Európai Parlament választja meg és az Európai Tanács nevezi ki ötéves időtartamra.

4.4. Az Európai Bizottság IV. A Bizottság kinevezése

1. Az Elnök kiválasztása

- az Európai Tanács javaslatot tesz az Európai Parlamentnek a bizottsági elnök személyére,
- az elnökjelölt megnevezésekor figyelembe veszik az európai parlamenti választások eredményeit, és rendszerint a Parlament legnagyobb pártcsaládjából választanak jelöltet,
- a jelöltnek el kell nyernie az európai parlamenti képviselők többségének támogatását.

2. Az alelnökök és biztosok kiválasztása

- az elnök az uniós tagállamok javaslatai nyomán kiválasztja a lehetséges alelnök- és biztosjelölteket. A jelöltek listáját valamennyi uniós állam-, illetve kormányfőnek jóvá kell hagynia az Európai Tanács ülésén,
- mindegyik biztosjelölt meghallgatáson vesz részt az előtt a parlamenti bizottság előtt, amely a jelöltnek szánt tárcának megfelelő szakterülettel foglalkozik. A parlamenti bizottság tagjai szavaznak arról, hogy alkalmasnak ítélik-e a jelöltet a pozíció betöltésére,
- miután jóváhagyták a 27 jelöltet, a Parlament plenáris ülésen szavaz a biztosi testület egészéről,
- végül a parlamenti szavazás után a biztosokat az Európai Tanács nevezi ki.

4.4. Az Európai Bizottság V. A jelenlegi Bizottság

A jelenlegi Bizottság (2014-2019)

- elnöke: Jean-Claude Juncker (Luxemburg, Európai Néppárt),
- a jelenlegi Bizottság felépítése:
 - az elnök,
 - az első alelnök,
 - a közös kül- és biztonságpolitika főképviseelőjének tisztségét is ellátó alelnök,
 - a további alelnök,
 - 21 biztos.
- a biztosok ún. „projektcsapatokat” alkotnak, amelyek élén az alelnökök állnak. Ezek a projektcsapatok más és más szakpolitikai területekért felelősek.

Európai
Bizottság

**JEAN-CLAUDE
JUNCKER**

ELNÖK

**FRANS
TIMMERMANS**

ELSŐ ALELNÖK
minőségi jogalkotás, intézményközi kapcsolatok,
jogállamiság és az Alapjogi Charta

**FEDERICA
MOGHERINI**

ALELNÖK
az Unió külügyi és
biztonságpolitikai főképviselője

**MAROŠ
ŠEFCOVIČ**

ALELNÖK
energiaunió*

**VALDIS
DOMBROVSKIS**

ALELNÖK
az euró és szociális
párbeszéd,
pénzügyi stabilitás,
pénzügyi szolgáltatások
és tőkepiaci unió

**JYRKI
KATAINEN**

ALELNÖK
munkahelyteremtés,
növekedés, beruházások,
versenyképesség

**GÜNTHER
OETTINGER**

költségvetés és emberi
erőforrások

**JOHANNES
HAHN**

európai
szomszédságpolitika és
csatlakozási tárgyalások**

**CECILIA
MALMSTRÖM**

kereskedelempolitika

**NEVEN
MIMICA**

nemzetközi
egyműködés
és fejlesztés

**MIGUEL ARIAS
CAÑETE**

éghajlat- és
energiapolitika

**KARMENU
VELLA**

környezetpolitika,
tengerügyek
és halászati politika

**VYTENIS
ANDRIUKAITIS**

egészségügy és
élelmiszer-biztonság

**DIMITRIS
AVRAMOPOULOS**

migrációs ügyek, uniós
belügyek és uniós
polgárság

**MARIANNE
THYSSEN**

foglalkoztatás, szociális
ügyek, munkavállalói
készségek és mobilitás

**PIERRE
MOSCOVICI**

gazdasági és pénzügyek,
adó- és vámügy

**CHRISTOS
STYLIANIDES**

humanitárius
segítségnyújtás
és válságkezelés

**PHIL
HOGAN**

mezőgazdaság
és vidékfejlesztés

**VIOLETA
BULC**

közlekedéspolitika

**ELŻBIETA
BIENKOWSKA**

belső piac, ipar-,
vállalkozás- és
kkv-politika

**VĚRA
JOUROVÁ**

jogérvényesítés,
fogyasztópolitika
és nemek közötti
esélyegyenlőség

**TIBOR
NAVRACSCICS**

oktatás, kultúra,
ifjúságpolitika és sport

**MARGRETHE
VESTAGER**

versenypolitika

**CARLOS
MOEDAS**

kutatás, tudomány
és innováció

**JULIAN
KING**

biztonsági unió

**MARIYA
GABRIEL**

digitális gazdaság és
társadalom

Az Európai Bizottság (2014-19)

#teamJunckerEU

* Ideiglenesen a digitális egységes piacért is felelős, miután Ansip alelnök július 1-jei hatállyal lemondott tisztségéről, hogy elfoglalja a választásokon elnyert képviselői helyét az Európai Parlamentben.

** Ideiglenesen a regionális politikáért is felelős, miután Crețu biztos július 1-jei hatállyal lemondott tisztségéről, hogy elfoglalja a választásokon elnyert képviselői helyét az Európai Parlamentben.

4.4. Az Európai Bizottság VII. A jelenlegi Bizottság prioritásai

A Bizottság prioritásai:

- foglalkoztatás, növekedés és beruházások,
- digitális egységes piac,
- energiaunió és éghajlat-politika,
- belső piac,
- mélyebb és méltányosabb gazdasági és monetáris unió,
- kiegyensúlyozott és progresszív kereskedelempolitika a globalizáció előnyünkre fordítása érdekében,
- jogérvényesülés és alapvető jogok,
- migráció,
- erőteljesebb globális szerepvállalás,
- demokratikus változás.

4.4. Az Európai Bizottság VIII. Az új Bizottság

Az új Európai Bizottság (2019-2024)

- elnöke: Ursula von der Leyen (Németország, Európai Néppárt),
- 2019. július 16-án az Európai Parlament Ursula von der Leyen személyében megválasztotta az Európai Bizottság új elnökét. Ő az első megválasztott elnök, aki nőként tölti be ezt a tisztséget,
- programjának címe: Ambiciózusabb Európa,
- legfontosabb célkitűzése: „Európának vezető szerepet kell vállalnia a bolygónk egészségesebbé tétele és az új digitális korszakra való átállás terén. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha összefogunk, és sajátos szociális piacgazdaságunkat úgy alakítjuk át, hogy az megfeleljen napjaink új célkitűzéseinek”. (Forrás: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_hu.pdf)
- további fő célkitűzések:
 - európai zöld irányvonal,
 - az emberek érdekeit szolgáló gazdaság,
 - a digitális kor igényeinek megfelelő Európa,
 - európai életformánk védelmezése,
 - Európa globális szerepének erősítése,
 - új lendület az európai demokrácia számára.

Forrás: <https://ec.europa.eu>

4.4. Az Európai Bizottság IX. A Bizottság hatáskörei I.

A Bizottság legfontosabb feladatai:

1. jogszabályalkotás,
2. EU szakpolitikáinak és költségvetésének végrehajtása,
3. az uniós jogszabályok érvényesülésének elősegítése,
4. az EU nemzetközi szintén történő képviselete.

4.4. Az Európai Bizottság X.

A Bizottság hatáskörei II.

► Jogalkotás

- a Bizottság az egyedüli EU-intézmény, amely uniós jogszabályjavaslatokat terjeszt elfogadás céljából az Európai Parlament és a Tanács elé.
- A javaslatok:
 - arra irányulnak, hogy védelmezzék az Európai Unió és az uniós polgárok érdekeit olyan kérdésekkel kapcsolatban, melyeket nem lehet hatékonyan kezelni tagállami szinten;
 - szakmailag megfelelően előkészítettek, mivel kidolgozásuk során a Bizottság szakértőkkel és a lakossággal is konzultál.

4.4. Az Európai Bizottság XI. A Bizottság hatáskörei III.

➤ Szakpolitikák és költségvetés

- a Tanáccsal és a Parlamenttel közösen meghatározza az EU kiadási prioritásait.
- kidolgozza az EU éves költségvetését, melyet a Parlamentnek és a Tanácsnak jóvá kell hagynia.
- felügyeli az uniós források elköltését. A Bizottság ez irányú tevékenységét a Számvevőszék ellenőrzi.

4.4. Az Európai Bizottság XII.

A Bizottság hatáskörei IV.

► Jogérvényesülés

- az Európai Unió Bíróságával közösen gondoskodik arról, hogy az EU jogszabályait mindegyik uniós ország megfelelően alkalmazza.

► Európai Unió a nemzetközi szintén történő képviselete

- az uniós országok nevében eljárva részt vesz a nemzetközi szervezetek munkájában, különösen a kereskedelempolitika és a humanitárius segítségnyújtás területén,
- nemzetközi megállapodások megkötésére irányuló tárgyalásokat folytat az EU képviseletében.

4.4. Az Európai Bizottság XIII. A Bizottság döntéshozatali mechanizmusa

A Bizottság 4 típusú határozathozatali folyamatot alkalmaz.

- szóbeli: ezeket a – többnyire kiemelt politikai vagy gazdasági jelentőségű – határozatokat a biztosi testület ülésein hozzák (általában heti egy rendes ülés),
- írásos: a jogi szolgálat és a konzultációba bevont szervezeti egységek egyetértenek a javasolt aktusokkal és kötelező kísérő dokumentumokkal. Ezt követően ezeket az összes biztos számára elérhetővé teszik megfontolás céljából egy megállapított határidőig. Amennyiben eddig az időpontig nem érkezik változtatásra vonatkozó kérelem, az aktusok elfogadásra kerülnek. Az uniós országok gazdasági és költségvetési politikáinak összehangolására és felügyeletére vonatkozó írásos eljárás esetén valamely biztos – pártatlan és objektív értékelés alapján – kérheti annak felfüggesztését. Az elnök határoz az eljárás felfüggesztéséről,

4.4. Az Európai Bizottság XIV. A Bizottság döntéshozatali mechanizmusa II.

- felhatalmazási eljárás: a Bizottság felhatalmaz egy vagy több biztost arra, hogy – bizonyos korlátok és feltételek mellett – a nevében irányítási vagy igazgatási intézkedéseket tegyen,
- hatáskör-átruházási eljárás: a Bizottság bizonyos korlátok és feltételek mellett átruházza a főigazgatókra vagy a szervezeti egységek vezetőire bizonyos irányítási vagy igazgatási intézkedések meghozatalát.

A Bizottság döntései az Európai Unió Hivatalos Lapjában kerülnek kihirdetésre, amely folyamatban a Főtitkár segíti a Bizottság munkaszervezetét.

4.4. Az Európai Bizottság XV.

A Bizottság hivatali struktúrája

- hatalmas, munkamegosztáson továbbá alá-és fölérendeltségen alapuló bürokratikus szervezet („a brüsszeli bürokrácia”),
- a Bizottság főigazgatóságai („DG”) és szervezeti egységei végzik a Bizottság hivatali tevékenységének előkészítését és végrehajtását,
- ezek szervezeti egységek ültetik át a gyakorlatba az elnök által meghatározott politikai prioritásokat és iránymutatásokat,
- elvben a főigazgatóságok és szervezeti egységek igazgatóságra, azok pedig egységekre vannak felosztva,
- összesen 53 db főigazgatóság, szervezeti egység és végrehajtó ügynökség,
 - például:
 - főigazgatóság: Mezőgazdaság és vidékfejlesztés,
 - ügynökség: Fogyasztó-, Egészség-, Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Végrehajtó Ügynökség,
 - szervezeti egység: Európai Csalás Elleni Hivatal.
- a Bizottságnak hozzávetőleg 32 000 állandó és szerződéses alkalmazottja van (pl. szakreferensek, kutatók, jogászok, fordítók stb.).

4.4. Az Európai Bizottság XVI. Az Európai Külügyi Szolgálat

- segíti az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének munkáját,
- tagjai a Tanács főtitkársága, a Bizottság apparátusa és a nemzeti diplomáciai szolgálatok tagjai,
- 2011-ben kezdte meg működését,
- főbb feladatai:
 - ez EU képviseletének ellátása harmadik országokban (diplomáciai képviselet),
 - hozzájárul az EU külső tevékenységének hatékony ellátásához.

A Bizottság épületei

Forrás: en.wikipedia.org

4.5. Az Európai Parlament I. A parlamentről általánosságban

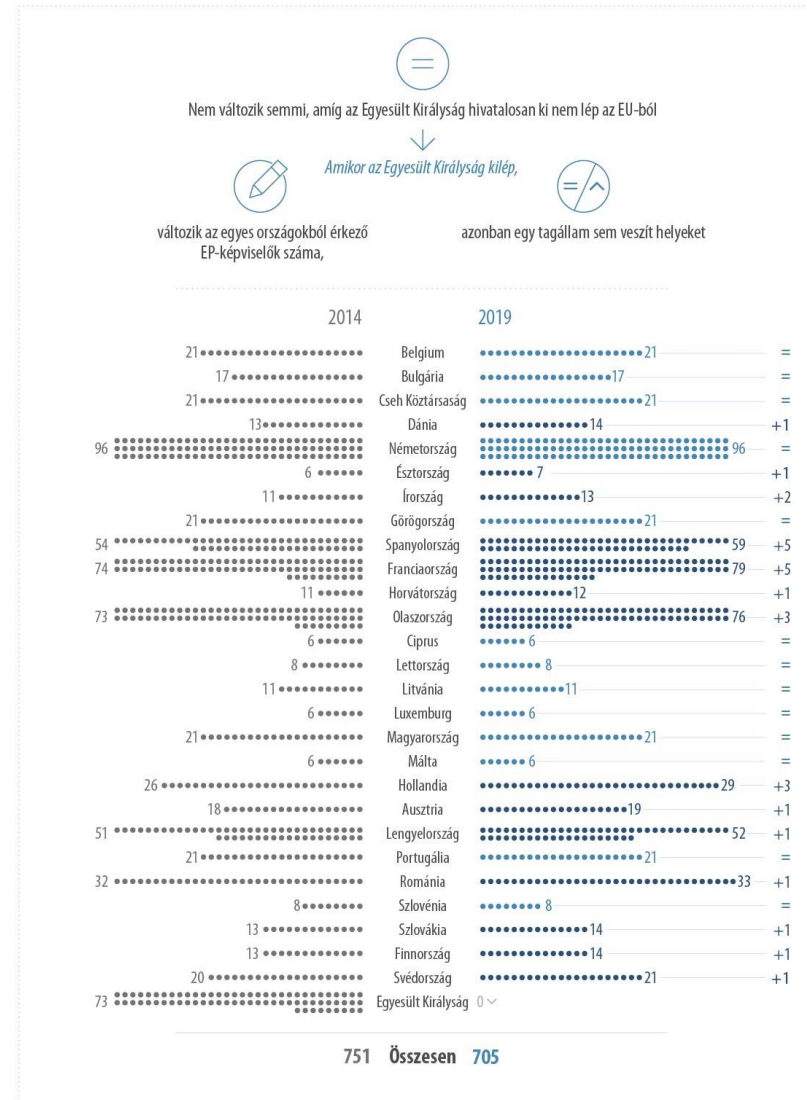
- hivatalos neve: European Parliament,
- székhelye:
 - Strassbourg, itt tartják a plenáris üléseket,
 - Brüsszel, itt tartják a bizottsági üléseket, és itt vannak a képviselők irodái,
 - Luxemburg, itt van az adminisztráció (Titkárság) központja.
- az Európai Parlamentet az uniós választópolgárok választják meg – legutóbbi választások: 2019. május 23-26. között,
- a képviselőket 1979 óta közvetlen és általános választójog alapján választják, ötéves időtartamra,
- jelenleg 751 tagja van,

4.5. Az Európai Parlament II. A parlament összetétele

- az egyes uniós tagállamok (nagyjából) a népességük arányában részesülnek az európai parlamenti mandátumokból,
- fő alapelv a csökkenő (degresszív) arányosság elve :
 - egyik országnak sem lehet 6-nál kevesebb, illetve 96-nál több képviselője,
 - Ciprus, Luxemburg, Málta: 6 képviselő,
 - Németország: 96 képviselő,
 - Magyarország: 21 képviselő.
- a képviselők összlétszáma pedig nem haladhatja meg a 751 főt (750 képviselő plusz az elnök),
- a képviselők politikai hovatartozásuk, nem pedig állampolgárság szerint alkotnak csoportokat (frakciókat).

Európai választások 2019

Hány EP-képviselőt küldjenek a tagállamok?

Az Európai Parlament képviselői a Brexit után

Forrás: <https://europa.eu>

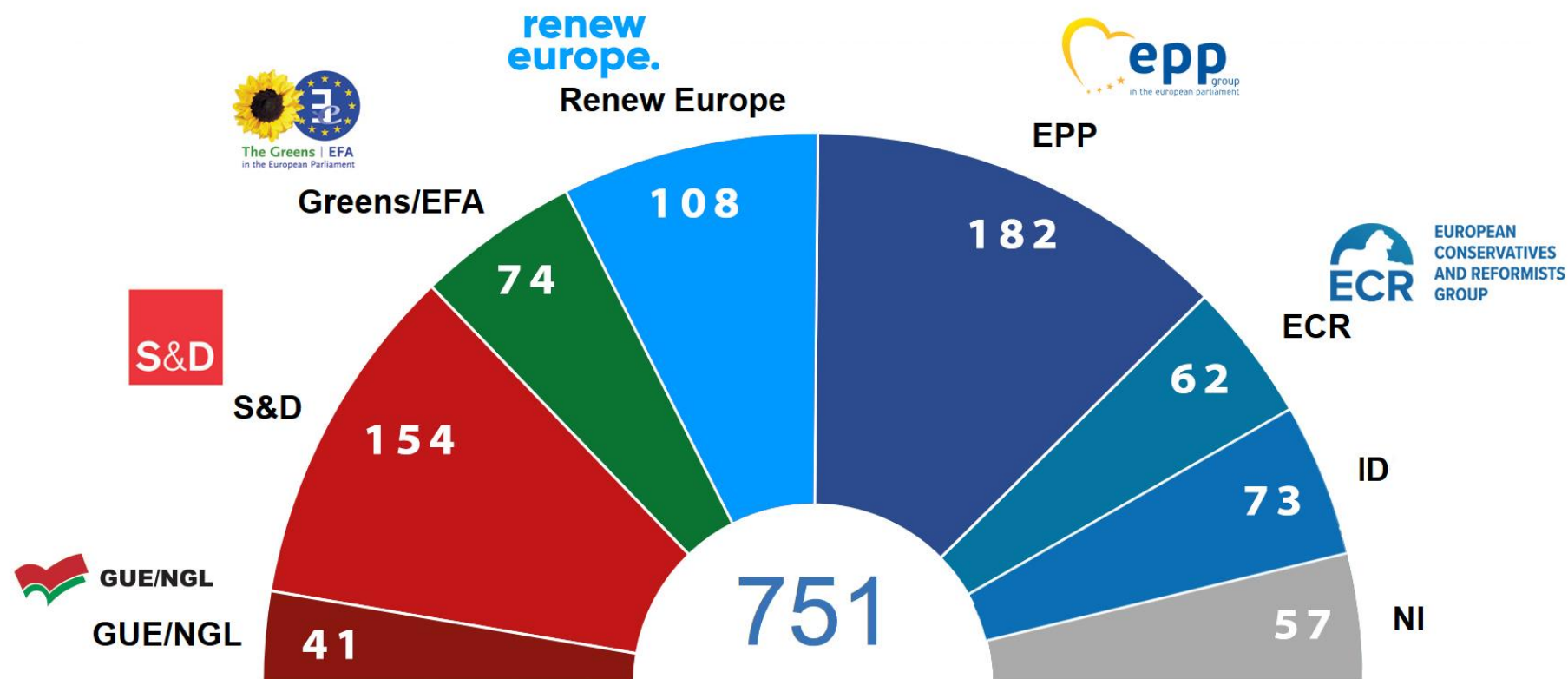
4.5. Az Európai Parlament III. A képviselőcsoportok

- a képviselőcsoport (frakció) legalább 25 képviselőből áll, akik a tagállamok legalább negyedét (azaz minimum hét tagállamot) kell, hogy képviseljenek,
- képviselőcsoport létrehozásával a képviselők elismerik, hogy közös politikai nézeteket vallanak: a képviselőcsoport létrehozásáról szóló, a Parlament elnökének benyújtott nyilatkozat a csoport céljait feltüntető politikai nyilatkozatot is tartalmaz,
- nem minden képviselő tagja valamely képviselőcsoportnak, a
 - az egyetlen képviselőcsoporthoz sem tartozó képviselőket „független képviselőnek” nevezik.
- képviselőcsoportot a ciklus során bármikor létre lehet hozni,
- a képviselőcsoportok vezetői a frakcióvezetők (elnökök),
- a képviselőcsoportok elnökei és a Parlament elnöke alkotják az Elnökök Értekezletét.

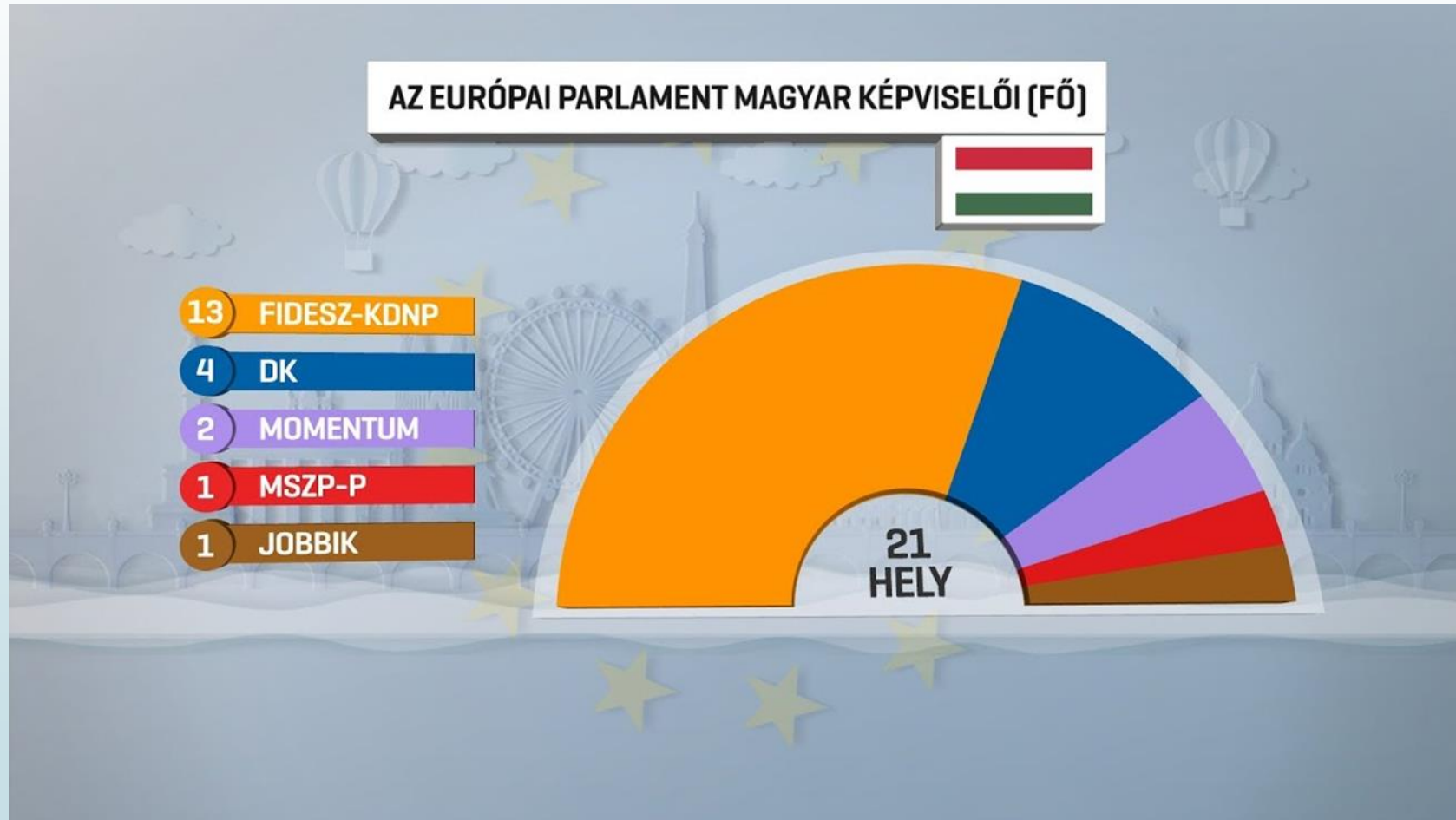
4.5. Az Európai Parlament IV. Az EP képviselőcsoportjai (2019-2024)

1. Európai Néppárt (Kereszténydemokraták) (EPP),
 - magyar tagpártok: FIDESZ-KDNP.
2. Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége (S&D),
 - magyar tagpártok: MSZP, DK.
3. Renew Europe,
 - magyar tagpárt: Momentum.
4. Zöldek/Európai Szabad Szövetség (The Greens/EFA),
5. Identitás és Demokrácia (ID),
6. Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR),
7. Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal (GUE/NGL),
8. Függetlenek (NI),
 - magyar képviselő: JOBBIK.

A 2019-ben megválasztott Európai Parlament frakciói

4.5. Az Európai Parlament V. Az EP magyarországi képviselői

4.5. Az Európai Parlament VI. Az EP tisztségviselői

- a parlament vezetője az elnök,
- az elnököt két és fél évre, azaz egy parlamenti ciklus felére választják meg, tisztségében megújítható,
- az elnök feladatai
 - képviseli a Parlamentet a külvilág előtt és a többi uniós intézménnyel fenntartott kapcsolatokban,
 - irányítja a Parlament és szervei munkáját, vezeti a plenáris üléseken folytatott vitákat és ügyel a Parlament eljárási szabályzatának tiszteletben tartására,
 - az Európai Tanács minden ülésének kezdetén kifejezésre juttatja a Parlament álláspontját és aggályait a napirenden szereplő pontokkal és egyéb témákkal kapcsolatban,
 - aláírásával jogerőre emeli az Európai Unió költségvetését, miután a Parlament elfogadta azt. Az Európai Parlament elnöke a Tanács elnökével közösen írja alá a rendes jogalkotási eljárás szerint elfogadott valamennyi jogalkotási aktust.
- az elnök munkáját alelnökök segítik – összesen 14 alelnök tevékenykedik,
- a kvestorok felelősek a képviselők munkájával összefüggésben felmerülő pénzügyi és igazgatási kérdésekért – összesen 5 kvestort választanak

4.5. Az Európai Parlament VII.

Az EP jelenlegi elnöke:

- David Maria SASSOLI (2019. júliusa óta) (S&D, Olaszország)

Az EP alelnökei *(megválasztásuk szavazataránya szerint)*:

1. Mairead McGUINNESS (EPP, Írország)
2. Pedro SILVA PEREIRA (S&D, Portugália)
3. Rainer WIELAND (EPP, Németország)
4. Katarina BARLEY (S&D, Németország)
5. Othmar KARAS (EPP, Ausztria)
6. Ewa Bożena KOPACZ (EPP, Lengyelország)
7. DOBREV Klára (S&D, Magyarország)
8. Dita CHARANZOVÁ (Renew Europe, Csehország)
9. Nicola BEER (Renew Europe, Németország)
10. JÁRÓKA Livia (EPP, Magyarország)
11. Heidi HAUTALA (Zöldek/EFA, Finnország)
12. Marcel KOLAJA (Zöldek/EFA, Csehország)
13. Dimitrios PAPADIMOULIS (GUE/NGL, Spanyolország)
14. Fabio Massimo CASTALDO (független, Olaszország)

4.5. Az Európai Parlament VIII. Az EP szakbizottságai

- a képviselők húsz állandó szakbizottságban tevékenykednek (a nemzeti parlamentek mintájára),
- a bizottságok jelentések elfogadása révén alakítják a jogalkotási javaslatokat, a plenáris ülésen megvizsgálandó módosításokat javasolnak és tárgyalócsoportokat neveznek ki a Tanáccsal folytatott, uniós jogszabályokkal kapcsolatos jogalkotási tárgyalásokra. Saját kezdeményezésű jelentéseket fogadnak el, szakértői meghallgatásokat szerveznek, valamint ellenőrzik a többi uniós szervet és intézményt.
- a bizottságok 25–73 rendes tagból és ugyanannyi póttagból állnak,
- mindegyik bizottság elnököt és legfeljebb négy alelnököt választ rendes tagjai közül, akik együttesen a „bizottság elnökségét” alkotják két és fél éves mandátummal. A bizottságok politikai összetétele a plenáris ülés összetételét tükrözi,
- a Parlament meghatározott kérdések tárgyalásához albizottságokat és ideiglenes különbizottságokat is létrehozhat, továbbá vizsgálóbizottságokat állíthat fel az uniós jog állítólagos megsértése és a hivatali visszaállások kivizsgálása érdekében,
- a parlamenti bizottságok általában Brüsszelben üléseznek, munkájukat a titkárság támogatja.

4.5. Az Európai Parlament IX.

A jelenlegi szakbizottságok:

- Külügy (AFET)
 - Emberi Jogok (DROI) – albizottság
 - Biztonság- és védelempolitika (SEDE) – albizottság
- Fejlesztés (DEVE)
- Nemzetközi kereskedelem (INTA)
- Költségvetés (BUDG)
- Költségvetés-ellenőrzés (CONT)
- Gazdasági és monetáris ügyek (ECON)
- Foglalkoztatás és szociális ügyek (EMPL)
- Környezetvédelem, közegészségügy és élelmiszer-biztonság (ENVI)
- Ipar, kutatás és energiaügy (ITRE)
- Belső piac és fogyasztóvédelem (IMCO)
- Közlekedés és idegenforgalom (TRAN)
- Regionális fejlesztés (REGI)
- Mezőgazdaság és vidékfejlesztés (AGRI)
- Halászat (PECH)
- Kultúra és oktatás (CULT)
- Jogi ügyek (JURI)
- Állampolgári jogok, bel- és igazságügy (LIBE)
- Alkotmányos ügyek (AFCO)
- Nők jogai és esélyegyenlőség (FEMM)
- Petíciók (PETI)
- Pénzügyi, Gazdasági és Szociális Válság (CRIS) – különbizottság

4.5. Az Európai Parlament X. Az EP küldöttségei

- az Európai Parlament küldöttségei kapcsolatokat tartanak fenn és információkat cserélnek harmadik országok parlamentjeivel,
- a küldöttségek hozzájárulnak az Európai Unió külső képviseletéhez, illetve az Európai Unió alapját képező értékeknek (a szabadság és a demokrácia elveinek, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok) a tiszteletben tartásának, valamint a jogállamiságnak a harmadik országokban történő előmozdításához,
- a küldöttségeknek több típusa létezik:
 - parlamenti vegyes bizottságok,
 - parlamenti együttműködési bizottságok,
 - egyéb parlamentközi küldöttségek,
 - és a többoldalú parlamenti közgyűlésekbe delegált küldöttségek.

4.5. Az Európai Parlament XI. Az EP hatáskörei

► Az Európai Parlament legfontosabb hatáskörei

1. jogalkotás,
2. felügyelet,
3. költségvetés elfogadása.

4.5. Az Európai Parlament XII. A jogalkotás I.

► A jogalkotási eljárások:

1. rendes eljárás (együttdöntési eljárás),
2. konzultációs eljárás,
3. egyetértés
4. egyéb jogalkotási eljárások:
 - a) véleménynyilvánítási eljárás,
 - b) a szociális párbeszédre vonatkozó eljárások,
 - c) önkéntes megállapodások vizsgálatára vonatkozó eljárások,
 - d) kodifikáció,
 - e) végrehajtási és felhatalmazáson alapuló rendelkezések

4.5. Az Európai Parlament XIII. A jogalkotás II.

- a jogalkotási eljárás kezdeményezése a Bizottság joga,
- a Maastrichti Szerződés azonban a jogalkotási kezdeményezés jogával ruházta fel az Európai Parlamentet – lehetővé tette ugyanis, hogy javaslat előterjesztésére kérje fel a Bizottságot,
- a Bizottság kezdeményezése után egy képviselő egy parlamenti bizottságban jelentést készít a „jogalkotási szövegre” vonatkozó javaslatról,
- a parlamenti bizottság megszavazza, adott esetben módosítja a jelentést. A módosított szöveg plenáris ülészen is szavazásra kerül, ezáltal az Európai Parlament kialakítja álláspontját,
- a jogalkotási aktusok elfogadása tekintetében kétféle eljárást különböztethetünk meg:
 - a rendes jogalkotási eljárás (az együttdöntés) során az Európai Parlament a Tanáccsal egyenrangú félként lép fel,
 - a különleges jogalkotási eljárások pedig kizárólag rendkívüli esetekre alkalmazandók, és ezek során a Parlamentnek csupán tanácsadói szerepe van.

4.5. Az Európai Parlament XIV. A felügyelet

- az Európai Parlament felügyeleti és ellenőrző hatáskörökkel is rendelkezik,
- ennek keretében más uniós intézmények munkáját ellenőrzi,
- figyelemmel kíséri az uniós költségvetés felhasználását,
- biztosítsa az uniós jog megfelelő végrehajtását.
- a felügyeleti jogkör keretében továbbá:
 - beszámoltatja az intézmények vezetőit,
 - demokratikus ellenőrzést gyakorol a Bizottság munkája fölött, akár fel is oszlathatja azt,
 - a Parlament felkérheti a Bíróságot, hogy a Bizottsággal vagy a Tanáccsal szemben is tegyen lépéseket, amennyiben valamilyen módon megsértik az uniós jog szellemét,
 - a Parlament választja meg az európai ombudsmant, aki az Európai Parlamentnek számol be munkájáról és készít éves jelentést.

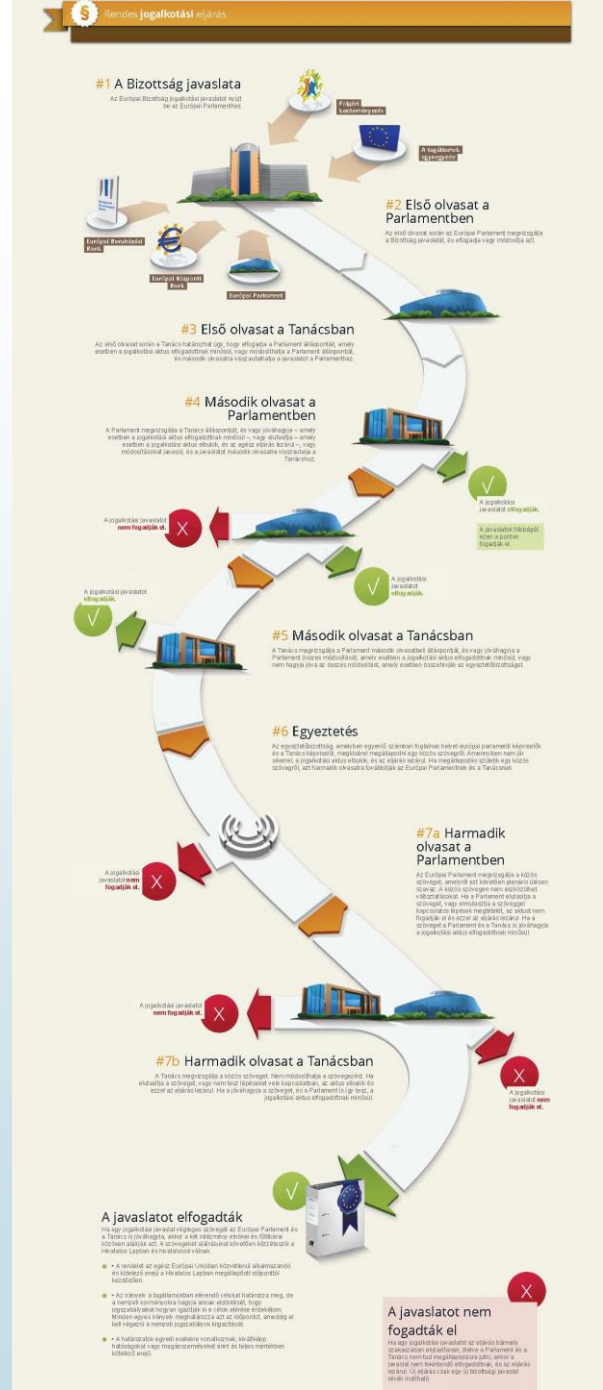
4.5. Az Európai Parlament XV. A költségvetési jogkör

- a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta az Európai Parlament a Tanáccsal együtt dönt az Unió teljes éves költségvetéséről, a végső szót pedig a Parlament mondja ki,
- az éves kiadásokra és bevételekre vonatkozó parlamenti és tanácsi határozatoknak igazodniuk kell az Unió hétévente megállapított hosszú távú pénzügyi tervében, az úgynevezett többéves pénzügyi keretben meghatározott, az éves kiadásokra vonatkozó felső határértékekhez,
- az Európai Parlament – az uniós adófizetőket képviselő, közvetlenül megválasztott intézményként – demokratikus felügyeletet gyakorol annak biztosítása érdekében, hogy a Bizottság és a többi intézmény megfelelően bányon az uniós forrásokkal.

A rendes jogalkotási eljárás

Elérhető:

https://www.europarl.europa.eu/external/html/legislativeprocedure/default_hu.htm

4.5. Az Európai Parlament XVI. A petíció

- a petíciós jog célja, hogy lehetővé tegye az európai polgárok számára, hogy panaszaikkal és fellépésre irányuló kéréseikkel az Unió intézményeihez fordulhassanak,
- a petíció címzettje az Európai Parlament,
- a Maastrichti Szerződés vezette be a lehetőségét,
- a petíciókat az Európai Parlament Petíciós Bizottsága vizsgálja meg,
 - a bizottság felkérheti az Európai Bizottságot, hogy folytasson előzetes vizsgálatot egy petíció tárgyában, és nyújtson tájékoztatást a vonatkozó uniós jognak való megfelelésről,
 - tájékoztatás vagy további lépések megtétele céljából továbbíthatja a petíciót az Európai Parlament egy másik bizottságához,
 - ha egy petíció olyan egyedi ügyre vonatkozik, amely különös figyelmet igényel, a bizottság az ügy rendezése érdekében felveheti a kapcsolatot az illetékes intézményekkel vagy hatóságokkal, vagy az érintett tagállam állandó képviselőjén keresztül léphet fel,
 - az ügy megoldásához alkalmasnak ítélt bármilyen más lépést is megtehet, illetve megfelelő választ adhat a petícióra.

Az Európai Parlament főépülete

4.6. Az Európai Unió Bírósága I. A bíróságról általában

- hivatalos neve: Court of Justice of The European Union (CURIA),
- a Bíróság két igazságszolgáltatási fórumból áll:
 - bíróság: tagállamonként 1 bíró, továbbá 11 főtanácsnok (magyar tag: Juhász Endre),
 - törvényszék: 56 bíró (magyar tagok: Berke Barna és Csehi Zoltán),
- székhely: Luxemburg,
- legfontosabb feladata, hogy biztosítsa „a jog tiszteletben tartását” a Szerződések „értelmezése és alkalmazása során”.
- ennek során az Európai Unió Bírósága:
 - felülvizsgálja az Európai Unió intézményei jogi aktusainak jogszerűségét,
 - gondoskodik arról, hogy a tagállamok teljesítsék a Szerződésekből eredő kötelezettségeiket, és
 - a nemzeti bíróságok kérelmére értelmezi az uniós jogot.
- a Bíróság 1952 óta 37.127 ítéletet és végzést hozott.

4.6. Az Európai Unió Bírósága II.

A Bíróság

- tagjai: 28 bíró és 11 főtanácsnok alkotja,
- a bírákat és a főtanácsnokokat a tagállamok kormányai közös megegyezéssel nevezik ki,
- a tagok megbízásuk hat évre szól, és megújítható,
- olyan személyek közül választják ki őket, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és akik megfelelnek az országukban a legmagasabb bírói tisztségekbe történő kinevezéshez szükséges feltételeknek, vagy elismert szakértelemmel rendelkező jogtudósok,
- a Bíróság elnökét és elnökhelyettesét a bírák maguk közül választják meg hároméves, megújítható időtartamra,
- az elnök irányítja a Bíróság munkáját, és elnököl a legnagyobb létszámú ítélkező testületek tárgyalásain,
- az elnökhelyettes segíti az elnököt feladatai ellátásában, és az elnök akadályoztatása esetén helyettesíti őt,
- a főtanácsnokok a Bíróság munkáját segítik, feladatuk, hogy a Bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben jogi szakvéleményüket, az ún. „indítványt”, előterjesszék,
- a Bíróság hivatalvezetője az intézmény főtitkári teendőit látja el: a Bíróság elnökének felügyelete alatt ő irányítja a különböző szervezeti egységeket,
- a Bíróság vagy teljes ülésben vagy (a tizenöt bíróból álló) nagytanácsban, vagy öt-, illetve háromtagú tanácsokban jár el.

4.6. Az Európai Unió Bírósága III. A Törvényszék

- tagjai: tagállamonként két-két bíró (2019. szeptember 1-jétől),
- a bírakat a tagállamok kormányai közös megegyezéssel nevezik ki,
- a tagok megbízása hat évre szól és megújítható,
- a Törvényszék elnökét a bírák maguk közül választják meg hároméves időtartamra,
- a bírák feladatukat pártatlanul és teljesen függetlenül látják el,
- a Bírósággal ellentétben a Törvényszéken nincsenek állandó főtanácsnokok (főtanácsnok feladatkörét ugyanakkor kivételesen egy erre kijelölt bíró láthatja el),
- a Törvényszék a hozzá beérkezett ügyeket három vagy öt bíróval eljáró tanácsokban, vagy - bizonyos esetekben - egyesbíróként eljárva bírálja el,
- jogilag különösen bonyolult vagy jelentős ügyekben (tizenöt bíróból álló) nagytanácsban eljárva is határozhat. Az öt bíróval eljáró tanácsok elnökét a bírák maguk közül választják meg, hároméves időtartamra,
- a Törvényszéknek van saját hivatalvezetője (akit a bírák neveznek ki hatéves időtartamra), azonban egyéb szükségletei tekintetében az intézmény igazgatási és nyelvi szervezeti egységeit veszi igénybe.

4.6. Az Európai Unió Bírósága IV.

A bíróság előtti eljárások I.

- **Jogértelmezés (előzetes döntéshozatal)** – a tagállami bíróságoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a tagországok megfelelően alkalmazzák az európai uniós jogszabályokat. Ha a tagállami bíróságoknak kérdései adódnak, illetve kétségei merülnek fel az uniós jogszabályok korrekt értelmezésével vagy érvényességével kapcsolatban, az Európai Unió Bíróságától kérhetnek iránymutatást.
- **Jogérvényesítés (kötelezettségszegési eljárás)** – ez az eljárás azok ellen a tagállami kormányok ellen indítható, amelyek nem teljesítik az uniós jogszabályokból eredő kötelezettségeiket. Kötelezettségszegési eljárást az Európai Bizottság, illetve az uniós országok kezdeményezhetnek. Elmarasztaló ítélet esetén a kérdéses tagállamnak késedelem nélkül fel kell hagynia a kérdéses gyakorlattal, ellenkező esetben ugyanis újabb eljárás indulhat ellene, melynek során pénzbírságot is kiróhatnak rá.

4.6. Az Európai Unió Bírósága V. A bíróság előtti eljárások II.

- **uniós jogi aktusok megsemmisítése (megsemmisítés iránti kereset)** – erre az eljárásra akkor kerül sor, ha valamelyik uniós ország kormánya, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Bizottság vagy (egyes esetekben) az Európai Parlament egy adott uniós jogi aktus megsemmisítésére kéri fel az Európai Unió Bíróságát, mert úgy ítéli meg, hogy a kérdéses jogi aktus ellentétes az uniós szerződésekkel vagy az alapjogokkal.
- **megsemmisítés iránti kereset**et magánszemély is benyújthat a Bírósághoz olyan uniós jogi aktus esetében, mely őt közvetlenül és hátrányosan érinti.
- **uniós intézkedés meghozatalának elrendelése (mulasztás megállapítása iránti kereset)** – meghatározott körülmények esetén az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Bizottságnak meg kell hoznia bizonyos döntéseket.
- **EU-intézmények szankcionálása (kártérítési kereset)** – a magánszemélyek és cégek keresetet indíthatnak a Bíróságon, ha érdekeik sérelmet szenvedtek annak következtében, hogy az uniós intézmények, illetve az uniós alkalmazottak meghoztak egy bizonyos intézkedést, vagy – épp ellenkezőleg – amiatt, hogy az érintettek nem hozták meg a szükséges intézkedéseket.

4.6. Az Európai Unió Bírósága VI. A bíróság eljárásai I.

Az eljárás 2 szakaszból áll:

► Írásbeli szakasz

- a felek írásbeli nyilatkozatot tesznek. Az érintett tagállami hatóságok, uniós intézmények és – egyes esetekben – magánszemélyek is benyújthatnak írásos észrevételeket a Bíróságnak,
- az előadó bíró összefoglalja a beadványokat, melyeket ezt követően megvitat a Bíróság általános értekezlete. A Bíróság ekkor döntést hoz arról, hogy:
 - hány bíró foglalkozik majd az üggyel. Az ügy fontosságának és összetettségének függvényében a Bíróság vagy teljes ülésben, vagy a 15 bíróból álló nagytanácsban, vagy 5, illetve 3 tagú tanácsban jár el. Az esetek túlnyomó többségében az ügyeket 5 bíróból álló tanács tárgyalja, arra rendkívül ritkán kerül sor, hogy a teljes Bíróság összeüljön,
 - szükség van-e tárgyalásra (szóbeli szakasz), illetve arra, hogy a főtanácsnok indítvány formájában ismertesse véleményét az ügyről.

4.6. Az Európai Unió Bírósága VII. A bíróság eljárásai II.

➤ Szóbeli szakasz

- a felek ügyvédei kifejtik az üggyel kapcsolatos álláspontjukat a főtanácsnok és a bírák előtt, akik kérdéseket tehetnek fel nekik,
- ha a Bíróság úgy döntött korábban, hogy az ügy elbírálásához szükség van a főtanácsnok indítványára, akkor néhány héttel a nyilvános tárgyalás után sor kerül az indítvány ismertetésére,
- ezt követően a bírák megvitatják egymással az ügyet, és ítéletet hoznak.

4.6. Az Európai Unió Bírósága VIII.

A bíróság jogértelmezési módszerei

„A közösségi (uniós) jogi rendelkezés megfelelő alkalmazása lehet olyan magától értetődő, hogy nem hagy helyet semmi észszerű kételynek a tekintetben, hogy a felmerült kérdést hogy kell megválaszolni. Mielőtt azonban a bíróság erre az álláspontra helyezkedne, meg kell győződnie arról, hogy a kérdés a többi tagállam bíróságai számára és az Európai Bíróság számára egyaránt nyilvánvaló.” (A Bíróság ítétele a CILFIT-ügyben (EBHT 1982, 3415. p.)

- szó szerinti (nyelvtani) értelmezés (ami meglehetősen nehézkes a többnyelvűség miatt),
- történeti értelmezés,
- rendszertani értelmezés,
- jogösszehasonlító módszer,
- célkutató értelmezés.

4.7. Az Európai Központi Bank I.

Az EBK-ról általában

- tagjai: az EKB elnöke és alelnöke, valamint az összes uniós tagország központi bankjának elnöke (kormányzója),
- alapítás éve: 1998,
- székhelye: Frankfurt (Németország),
- legfontosabb feladata a közös valuta, az euró kezelése, továbbá
- a közös pénzre, az euróra vonatkozó monetáris politika kialakítása és ellátása a Központi Bankok Európai Rendszere segítségével,
- legfontosabb célja pedig az árstabilitás fenntartása, és ezáltal a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés előmozdítása.

4.7. Az Európai Központi Bank II.

Az EKB feladatai

- meghatározza, mekkora számít fel az euróövezetben (más néven az eurózónában) működő kereskedelmi bankoknak nyújtott hitelek esetében. Ezáltal ellenőrzése alatt tartja a pénzkínálatot és az inflációt,
- kezeli az euróövezet devizatartalékait, illetve valutát vesz és ad el az átváltási árfolyamok egyensúlyának megőrzése érdekében,
- biztosítja, hogy a nemzeti hatóságok megfelelően felügyeljék a pénzpiacokat és a pénzüintézeteket, továbbá hogy a fizetési rendszerek zökkenőmentesen működjenek,
- gondoskodik az európai bankrendszer biztonságáról, hatékonyságáról és eredményességéről,
- engedélyezi az euróövezeti országok számára az euróbankjegyek kibocsátását,
- nyomon követi az árak alakulását, és kiértékeli az árstabilitást veszélyeztető kockázatokat.

4.7. Az Európai Központi Bank III. A bank szervezete

► Tisztségviselői:

- Elnök,
- alelnökök

► Szervei:

- kormányzótanács – az EKB fő döntéshozatali szerve.
 - a Kormányzótanácsot az Igazgatóság tagjai, valamint az euróövezeti tagországok központi bankjainak kormányzói alkotják,
- igazgatóság – feladata az EKB napi irányítása,
 - az EKB elnökén és alelnökén kívül négy további tagja van. Mindegyiküket az euróövezeti országok vezetői nevezik ki nyolc évre.
- Általános Tanács – tanácsadó és koordinációs szerepet tölt be,
 - az Általános Tanács az EKB elnökéből, alelnökéből, valamint az uniós tagországok központi bankjainak kormányzóiból álló testület.

4.7. Az Európai Központi Bank IV.

Az EKB hatáskörei

1. jogalkotás

- feladatai ellátása érdekében rendeletet és határozatot alkothat, továbbá ajánlásokat, véleményeket bocsájthat ki,
- A Kormányzótanács rendelkezik ezzel a hatáskörrel.

2. Véleményezés

- joga van véleményeznie a feladatát érintő uniós és tagállami jogszabálytervezeteket,
 - pl. valutával kapcsolatos, bank-és fizetési rendszerekre, továbbá a tagállami nemzeti bankokra vonatkozó jogszabályok.

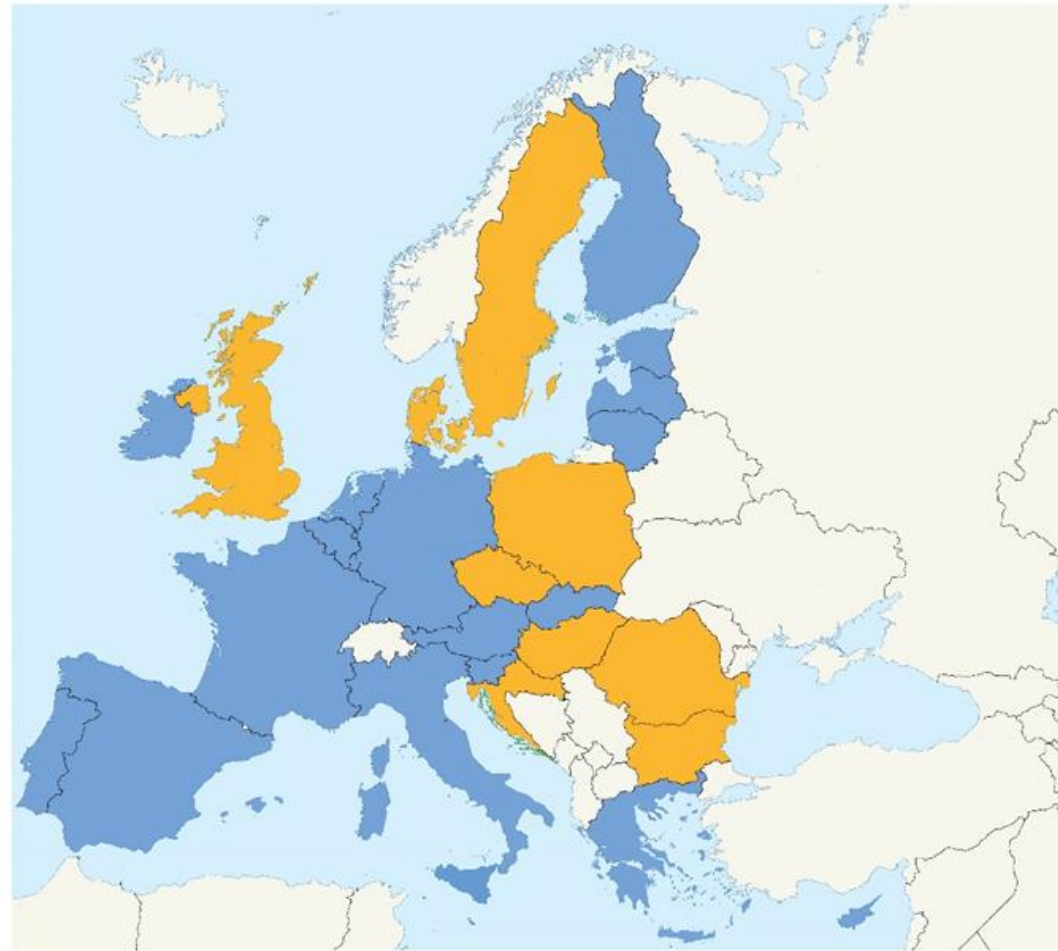
3. Pénzügyi intézmények felügyelet

- pénzügyi Felügyeletek Európai Rendszerének létrehozása, továbbá uniós prudenciális hatóságok létrehozása (pl. Európai Bankhatóság),
- jelentős hitelintézetek engedélyeinek kiadása és működési engedély visszavonása az euróövezetben.

4.7. Az Európai Központi Bank V. Az euróövezet

- az övezetbe tartozó tagállamokban a közös valuta az euró,
- 1999-ben számlapénzként került bevezetésre, majd 2002. január 1-jétől a készpénzforgalomban is,
- árfolyamrendszer tekintetében a tagok valutaunióban állnak,
- az övezetbe jelenleg 19 tagállam tagja,
- továbbá Andorra, Monaco, San Marino és a Vatikán bilaterális szerződésekkel csatlakozott az EU monetáris rendszeréhez, de mivel nem EU-tagok, így nem tagjai az euróövezetnek,
- Koszovó és Montenegró is eurót használ.

Az euró – a közös valuta elterjedése

- Eurót használó tagállamok
- Eurót nem használó tagállamok

V. Az uniós jog

Az Unió szervezetrendszerének alapja

V.1. Az uniós jog alapvető jellemzői

Nemzeti jog:

jogalanyai: természetes és jogi személyek

jogforrásai: jogszabályok

Uniós jog:

jogalanyai: tagállamok, természetes és jogi személyek

jogforrásai: Szerződések és saját jogi aktusok

Nemzetközi jog:

jogalanyai: államok

jogforrásai: nemzetközi szerződések

V.1. Az uniós jog sajátosságai I.

- az Uniót a hagyományos nemzetközi szervezetektől egyedülálló intézményi struktúrája és jogrendszere különbözteti meg,
- az Unió a tagállami kormányoktól elkülönült, önállóan működő közösségi intézményrendszerrel bír,
- „a Közösség jogrendje eltér a hagyományos nemzetközi jogtól, az autonóm jogrendet alkot” (van Gend en Loos-ügy, EBHT 1963, 1 p.),
- uniós jog: szabályai olyan jogrendet alkotnak, amely különbözik mind a nemzetközi jogtól, mind a tagállamok belső jogrendjétől (saját források + intézmények és eljárások a jogalkotás, a jogértelmezés és a végrehajtás területén),
- az uniós jog – szűkebb értelemben - olyan szabályokat jelenít meg, amelyek jogilag kötelezőek.

V.1. Az uniós jog sajátosságai II.

- a jogrendszer alapja az ún. „acquis communautaire” („közösségi vívmányok”): magába foglal minden elvet, egyezményt, szabályt, nyilatkozatot, véleményt, célkitűzést és gyakorlatot, amely az EU-ra vonatkozik, függetlenül attól, hogy jogilag kötelező, vagy sem,
- „közösségi vívmányoknak” tekinti az EU az alapító szerződéseket, az arra épülő valamennyi további jogforrást és a működési rendszer teljes mechanizmusát,
- fontos, hogy az uniós jog részben az integráció tárgya, részben eszköze is,
- az uniós jog az unió működésének alapja, míg az uniós politikák az uniós jog eszközeiül szolgálnak.

V.1. Az uniós jog sajátosságai III.

- az alapító szerződések és az ezeken alapuló egyéb jogszabályok kötelezik a tagállamokat – nemzetközi szintén,
- a tagállamnak úgy kell rendeznie belső viszonyait, hogy az uniós jogból eredő kötelezettségeinek megfeleljen a belső jogrendje,
- az uniós jog belső jogbeli alkalmazása kiemelten fontos jogelv, ez biztosítja hogy hivatkozni lehessen az uniós jogra, továbbá, hogy azt a tagállami szervek is alkalmazhassák (*effet utile* elve).

V.1. Az uniós jog jellege I. Alapelvek

1. az uniós jog közvetlen hatályú,
2. az uniós jog elsőbbséget élvez a tagállami joggal szemben,
3. közvetlen alkalmazhatósága van,
4. közvetett hatálya van.

V.1. Az uniós jog jellege II.

A közvetlen hatály

- ezen elv alapján az uniós jogi normákra bizonyos feltételekkel magánfelek a tagállam belső jogrendszerében, így a tagállami bíróságok előtt is:
 - közvetlenül jogokat alapíthatnak,
 - abból számukra kötelezettségek származtathatók.
- ez alapján az uniós jogi normák:
 - nemcsak az Unió és a tagállamok közötti viszonyokban érvényesülhetnek, hanem az Unió és a magánfelek, tagállamok és magánfelek, valamint magánfelek egymás közötti viszonyaiban is,
- Fontos, hogy a közvetlen hatállyal bíró uniós jogi normák semmilyen további tagállami jogalkotást nem igényelnek, nem is tűrnek – közvetlen alkalmazhatóság alapja.

V.1. Az uniós jog jellege III.

A közvetlen hatály feltételei

- „világos és feltétel nélküli” szabálytartalom (mondta ki 1963-as ítéletében (az ún. van Gend en Loos-ügyben) az Európai Bíróság,
- kellően világos szabálytartalom:
 - egyértelműség, pontosság (sokszor azonban bizonytalan kategória).
- feltétel nélküli szabály:
 - végrehajtása és érvényesülése nem függ további feltételtől vagy kell ugyan további intézkedés a végrehajtásához, de ezen intézkedések a szabály lényegét, alapját nem változtatják meg (ún. „érinthetetlen rész”).

V.1. Az uniós jog jellege IV.

Az uniós jogszabályok kötelező hatálya

1. az alapító szerződések rendelkezései,
2. az Unióra kötelező nemzetközi szerződések,
3. a rendeletek,
4. a határozatok.

V.1. Az uniós jog jellege V.

A közvetlen hatály típusai

➤ **Horizontális közvetlen hatály**

- amikor egy uniós szabályra egy magánfél egy másik magánféllel szemben alapíthat igényt,
- Ide tartoznak a rendeletek, alapító szerződések rendelkezései.

➤ **Vertikális közvetlen hatály**

- amikor egy uniós szabályra a magánfél a tagállam, tagállami szerv ellen alapíthat igényt,
- Ide tartoznak: irányelvek szankciós közvetlen hatálya

V.1. Az uniós jog jellege VI. Az uniós jog elsőbbsége

- az elsőbbséget más néven szupremáciának is nevezzük,
- bármely belső tagállami jogszabállyal szemben fennáll az uniós jog elsőbbsége,
- a Szerződésből származó jogot jellegénél fogva nem bírálhatják felül a nemzeti jog normái, bármilyen formában is léteznek azok (akár a tagállami alkotmányok sem,
- magában foglalja az ún. előfoglalás elvét is, amely annyit tesz, hogy ahol a uniós jog már kimerítően szabályoz, vagy ahol kizárólagos uniós hatáskörrel van szó, ott a későbbiekben nincs lehetőség nemzeti jogalkotásra,
- minden tagállami bíróság kötelessége az uniós jog teljes egészében történő alkalmazása (Simmenthal-ügy, 1978),
- az Európai Bíróság híres 1964-es döntésében, a Costa v E.N.E.L. ügyben hozott határozatában mondta ki ezt a jogelvet elsőként, az alapszerződésben ugyanis nem szerepelt, és ma sem szerepel.

V.1. Az uniós jog jellege VII. A közvetlen alkalmazhatóság

- fontos, hogy a közvetlen hatállyal nem rendelkező uniós jogszabályok is kifejthetnek bizonyos joghatásokat a tagállamok belső jogában
- a Bíróság számos ítéletében elkülöníti a közvetlen hatálytól, máshol tökéletesen felcserélhetőnek tartja a két fogalmat,
 - közvetlen hatály: egy jogi rendelkezés, a konkrét tényállás függvényében, a jogalkalmazó szervek előtt kikényszeríthető, alanyi jogok és kötelezettségek forrása lehet,
 - közvetlen alkalmazhatóság: a norma kellően konkrét rendelkezéseket tartalmaz és nem kíván további kihirdető, átültető, végrehajtó vagy bármilyen egyéb jogszabályt ahhoz, hogy belépjen a belső jogalkalmazásba, és ott a jogalkalmazó konkrét ügyekben alkalmazza.

V.1. Az uniós jog jellege VIII. A közvetett hatály

- a tagállami jogalkalmazó szervek kötelezettsége, hogy a belső jogot az uniós joggal összhangban értelmezzék,
 - itt az uniós norma csak a belső jogszabály tartalmának megállapításához fejt ki joghatást, de nem a tényállás közvetlen értékeléséhez,
 - ekkor a magánfél az értelmezett belső jogszabályra alapíthat jogot, de e jog tartalmát az értelmező uniós jogszabály meghatározhatja.
- közvetett alkalmazhatóság: amennyiben csak más jogszabály útján, vagy erejénél fogva válik alkalmazhatóvá a belső jogban,
- közvetett hatálya van az irányelvnek – így közvetett az alkalmazhatósága is,
- a nemzeti törvényi rendelkezések alkalmazásakor a nemzeti bíróságnak saját nemzeti jogát az irányelv szövegének és céljának fényében kell értelmeznie (ún. *von Colson-elv*),
- a tagállami bíróságoknak is kötelességük biztosítani az uniós jog hatékony érvényesülését (*effet utile elve*).

V.2. Az uniós hatáskörök I.

1. kizárólagos uniós hatáskör,
 2. megosztott hatáskör,
 - a) versengő/átfedő hatáskörök,
 - b) szomszédos hatáskörök.
 3. támogató – összehangoló - kiegészítő hatáskör,
 4. a gazdaság-és foglalkoztatáspolitikák összehangolása,
 5. közös kül-és biztonságpolitika, továbbá az uniós politikák mellett
 6. kizárólagos tagállami hatáskör.
- a hatásköröket az alapító szerződések tartalmazzák, de csak a Lisszaboni Szerződésben kerültek egyértelműen rögzítésre az uniós és a tagállami hatáskörök,
 - továbbá a hatáskörök gyakorlásának alapelvei.

V.2. Az uniós hatáskörök II.

A hatáskörgyakorlás szempontjai

- az egyenlőtlenségek kiküszöbölése, a nemek közötti egyenlőség előmozdítása,
- a foglalkoztatás magas szintjének előmozdítása,
- a megfelelő szociális biztonság biztosítása,
- bármilyen megkülönböztetés elleni küzdelem,
- környezetvédelem előtérbe helyezése,
- fogyasztóvédelmi követelmények érvényesülése,
- általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetése.

V.2. Az uniós hatáskörök III.

A hatáskörök gyakorlásának alapelvei

- az unió hatásköreinek elhatárolásának alapelve a hatáskör-átruházás elve,
- a hatáskörök gyakorlásának alapelvei a szubszidiaritás és az arányosság elve.
- **Hatáskör-átruházás elve:**
 - az unió kizárólag a tagállamok által az alapszerződésekben ráruházott hatáskörök keretén belül járhat el, ebből kifolyólag minden olyan hatáskör esetében, amit a tagállamok nem ruháztak át az unióra, a tagállamok járnak el.
- **Szubszidiaritás elve:**
 - azokon a területeken, amelyek nem kizárólagos uniós hatáskörbe tartoznak, az unió csak akkor és annyiban járhat el, amikor és amennyiben a megtenni szándékozott intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális, sem helyi szinten nem tudják megvalósítani, és az unió szintjén jobb eredmények érhetőek el,
- **Arányosság elve:**
 - az uniós döntéshozatal sem tartalmilag, sem formailag nem terjedhet túl azon, ami a szerződések célkitűzéseinek eléréséhez szükséges.

V.2. Az uniós hatáskörök III.

A kizárólagos hatáskör

- amennyiben ilyen hatáskör áll fenn egy adott szabályozási területen, úgy az erre vonatkozó szabályozást kizárólag az Európai Unió teheti meg,
- a tagállami szabályozás ilyen esetekben kizárt,
- például:
 - vámunió,
 - a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megalkotása,
 - monetáris politika,
 - a tengeri biológiai erőforrások megőrzése (közös halászati politika),
 - közös kereskedelempolitika.

V.2. Az uniós hatáskörök III.

A megosztott hatáskör

- ilyen esetben az adott szabályozási területen fennmarad párhuzamosan az uniós és tagállami hatáskör is, a két hatáskör viszonya azonban érdekes lehet:
- versengő/átfedő hatáskörök:
 - egy adott kérdés szabályozására egyszerre áll fenn az uniós és tagállami hatáskör, amelyek így egymást átfedik, a hatáskörök versengenek egymással.
- szomszédos hatáskörök:
 - az uniós és a tagállami hatáskör nem átfedi egymást, hanem a szabályozási terület egyes részterületein az Uniónak van hatásköre, míg más részterületein a tagállamoknak
- például:
 - belső piac,
 - mezőgazdaság és halászat,
 - környezetvédelem,
 - fogyasztóvédelem,
 - közlekedés és transzeurópai hálózatok,
 - energiaügy.

V.2. Az uniós hatáskörök IV. Támogató/kiegészítő hatáskör

- ilyen területeken az uniós szabályozás csak támogató jellegű, ugyanis
- ahol az Unió hatáskörrel rendelkezik a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések végrehajtására, ott a döntés a tagállamok kezében marad.
- például:
 - ipar,
 - kultúra,
 - idegenforgalom,
 - oktatás, szakképzés, ifjúság, sport,
 - polgári védelem,
 - igazgatási együttműködés,
 - emberi egészség védelme.

V.2. Az uniós hatáskörök V. Kizárólagos tagállami hatáskör

- az ilyen szabályozási területeken kizárólag a tagállam hozhat szabályozást,
- nincs uniós hatáskör az adott kérdésben,
- a Szerződések erre csak közvetetten utalnak.

V.3. Az Európai Unió jogforrásai I.

► Elsődleges jogforrások:

- Az unió alapító szerződései (a „Szerződések”),
 - Európai Unióról szóló szerződés (EUSz.),
 - az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz.),
 - az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés (EURATOM-szerződés),
 - Szerződés az Európai Szén-és Acélközösség létrehozásáról (ESZAK-szerződés, amely 2002. júliusában hatályát veszítette).
- a szerződések minden esetben a tagállamok közötti nemzetközi szerződések, amelyek a tagállamok közötti fórumok, az ún. kormányközi konferenciák eredményeként születtek meg,
- csak teljes konszenzussal lehet döntést hozni,
- a tagállamoknak ratifikálniuk kell az elfogadott szerződéseket.

V.3. Az Európai Unió jogforrásai II.

➤ **Másodlagos jogforrások:**

- ezen ún. jogi aktusok a szerződésekben lefektetett alapelvek, célok és feladatok megvalósulását elősegítő és biztosító jogi eszközök,
- minden esetben az uniós intézmények alkotják meg ezeket a jogi normákat,
- a szerződések rögzítik a jogalkotási hatáskörrel rendelkező uniós szerveket, további ezek feladatait, és a jogalkotási eljárások részleteit,
- éves szinten a Tanács, valamint a Parlament és a Tanács együtt mintegy 300, továbbá a Bizottság a végrehajtó feladatkörében mintegy 1500-2500 végrehajtó típusú jogi aktust alkot meg,

V.4. Az uniós jogi aktusok rendszere I.

- az EU jogi aktusai az uniós intézmények által elfogadott jogalkotási vagy nem jogalkotási aktusok,
- az EU intézményei ötféle jogi aktust fogadhatnak el:
 - **Kötelező erejű jogi aktusok:**
 - rendeletek,
 - irányelvek,
 - határozatok,
 - **Nem kötelező erejű jogi aktusok (ún. soft law):**
 - ajánlások,
 - vélemények.

V.4. Az uniós jogi aktusok rendszere II.

A kötelező erejű jogi aktusok

► Rendelet:

- általános hatállyal bír, teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban,
- minden részletében kötelező,
- közvetlenül alkalmazandók valamennyi tagállamban.

► Irányelv:

- irányelv átvételénél három követelményt kell figyelembe venni:
 1. a megalkotott jogszabálynak hűen kell tükröznie az irányelv tartalmát,
 2. a nemzeti hatóságoknak be kell tartaniuk az irányelvben a végrehajtásra meghatározott időtartamokat,
 3. átvétel lehető legmegfelelőbb formáját és módszereit kell választaniuk.

► Határozat:

- a határozatban foglalt felekre nézve tartalmaz kötelező előírást,
- határozatot hozhat a Tanács, a Bizottság és az Európai Központi Bank.

V.4. Az uniós jogi aktusok rendszere III.

A nem kötelező erejű jogi aktusok (soft law)

■ Ajánlások és vélemények:

- az ajánlások és vélemények nem jogi normák,
- DE: tartalmát a nemzeti bíróságoknak figyelembe kell venni a perek lefolytatásakor, ha a közösségi joggal kapcsolatos ügyben járnak el,

■ Jogforrási hierarchia a Lisszaboni Szerződés alapján:

- jogalkotási jogi aktusok, nem jogalkotási jogi aktusok,
 - a jogalkotási jogi aktusok körébe tartoznak: rendeletek, irányelvek, határozatok,
 - nem jogalkotási aktusok: két típus: „felhatalmazáson alapuló” jogi aktusok és „végrehajtási” jogi aktusok.

V.5. Az Európai Bíróság szerepe és jelentősége az uniós jog érvényesülése szempontjából

- a Bíróság szerepe az uniós jog egységes értelmezésének biztosítása,
- a Bíróság joggyakorlata és eseti döntései révén az EU fejlődését alapvetően meghatározó alapelveket fektetett le:
 - a közösségi jog közvetlen hatályának és elsőbbségének elve,
 - az emberi jogok védelme,
 - a négy alapszabadságból folyó tagállami kötelezettségek (egyenértékűség elve, kölcsönös elismerés elve).
- a Bíróság ítéletei nem fellebbezhetők meg,
- végrehajtás.:
 - önkéntes jogkövetés, elmaradása esetén büntető bírság kiszabása.

V.6. Az uniós anyagi jog

A négy alapszabadság rendszere

- az európai integráció alapvető célja az egységes piac, azaz
 - az áruk,
 - a szolgáltatások,
 - a tőke és
 - a személyek szabad áramlásának biztosítása.
- a Szerződés és a másodlagos jogforrások elsődlegesen az egységes piac hatékony működésének szabályait írják elő.

VI. Közös politikák rendszere

Az Uniós politikák szerepe

VI.1. Az Európai Unió politikái I.

- az Európai Unió közösségi tevékenységét a konszenzuson alapuló politikák alapján fejti ki,
 1. közös politikák: a döntés a közösségi intézmények kezében van (pl. a közös agrárpolitika),
 2. közösségi politikák (a Lisszaboni Szerződés óta: az Unió belső politikái): a tagországok nem ruházták át minden jogosultságukat (pl. egészségügyi politika),
 3. kormányközi politikák: a tagországok megőrzik a szuverenitásukat (pl. közös kül-és biztonságpolitika).

VI.2. Közös kereskedelempolitika I.

- a közös kereskedelempolitikára való törekvést már a Római Szerződés is tartalmazta,
- a kereskedelempolitika fogalma:
 - alapja a vámunió, amely feltételezi a külkereskedelemben alkalmazott szabályok teljes mértékű összehangolását és az ehhez szükséges nemzetek feletti intézmények kiépítését.
- a kereskedelempolitika egyik fontos területe a vámunió, amely 1968-ra jött létre,
- a kereskedelempolitika vámunióhoz kapcsolódó fontos eszköze a közösségi vámtarifa (TARIC),
- fontos, hogy a közös vámtarifa bevezetése óta az Unió bármely országában a harmadik országokból érkező adott termékekre, az EU-ba történő belépés helyétől függetlenül, mindenhol ugyanakkora vámot kell fizetni.

VI.2. Közös kereskedelempolitika II.

- a közös kereskedelempolitika a harmadik országok viszonylatában a nem vámjellegű kereskedelempolitikai eszközöket is érintette,
- amennyiben az import veszélyezteti a közös piac működését, közösségi szinten védintézkedések bevezetésére van lehetőség (antidömping-eljárás /antidömpingvám/ és az értékiegyenlítő vám),
- a Tanács értelmezésében minden olyan termék közvetlen vagy közvetett támogatási összegének (szubvenciójának) a kiegyenlítésére alkalmazható értékiegyenlítő vám, amely terméknek a Közösségben történő szabad forgalomba hozatala kárt okoz,
- fontos, hogy a Lisszaboni Szerződés alapján a közös kereskedelempolitika kiterjed a szolgáltatások, a szellemi tulajdon kereskedelmi vonatkozásai + a közvetlen külföldi befektetések területére is.

VI.2. Közös kereskedelempolitika III. A közös kereskedelem eredményei I.

- világkereskedelmét tekintve a legnagyobb súllyal rendelkezik,
- kiterjedt szerződésrendszere átszövi az egész világot,
- fő kereskedelmi partnerei: USA, Kína, Japán, távol-keleti országok,
- a világ fejlődő országainak legnagyobb segélyezője.

VI.2. Közös kereskedelempolitika IV. A közös kereskedelem eredményei II.

- az EU a világ legnagyobb gazdasági egysége, legjelentősebb kereskedelmi hatalma,
- az EU a világkereskedelem egyik legfontosabb szereplője, a globális export és import csaknem 20 százalékát bonyolítja,
- az EU a világ legnagyobb kereskedelmi hatalma,
- a legnagyobb deficit Kínával és Oroszországgal szemben mutatkozik, míg a legkomolyabb többletet az USA-val szemben tudta elérni az Európai Unió,
- azon országokkal, amelyekkel nem történt meg a társulási kapcsolatrendszer létesítése, az Európai Unió a közös kereskedelempolitikán, valamint a WTO alapelvein alakuló kapcsolatokat tart fenn,
- a kiindulási alap a legnagyobb kedvezményes elbánás érvényesítése.

VI.3. Kohéziós politika I.

- a Lisszaboni Szerződés XVIII. címe alatt található a gazdasági, társadalmi és területi kohézióra vonatkozó közös politika jogi alapja,
- a kohéziós politika fő célja, hogy az országok és a régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenséget csökkentse és a különböző területek gazdasági és társadalmi kohézióját megteremtse,
- eszközei a strukturális alapok, a Kohéziós Alap és az Európai Beruházási Bank hitelei.

VI.3. Kohéziós politika II.

- a kohéziós politika szükségességét a Közösségben létező gazdasági, társadalmi és területi szinten megnyilvánuló egyenlőtlenségek indokolják,
- ennek közösségi programját a kohéziós politika fejezi ki,
- lényege: az EU költségvetésén keresztül történő jövedelemátcsoportosítás a gazdagabb országoktól és régióktól a szegényebb országok és régiók javára,
- az EU kohéziós politikájának célja, hogy Európa olyan térség legyen, ahol a szolidaritás és az egyenlőség elve a gyakorlatban is érvényesül és hosszú távon a gazdaság és a társadalom harmonikusan fejlődik.

VI.3. Kohéziós politika III.

- az EU-n belül mind az országok, mind a régiók fejlettségi szintje szignifikáns különbséget mutat,
- a területi szintek fejlettségének összehasonlítására használt mutatók:
 - a GNI/fő mutatót alkalmazzák a Kohéziós Alap felhasználására jogosult országok meghatározására.
- a jogosultság kritériuma:
 - a régiók fejlettségi szintjének mérésére a GDP/fő mutatót alkalmazzák.
- a kohéziós politika középpontjában a régiók állnak,
- a tagállamok által kialakított régiók lehetnek közigazgatási egységek vagy statisztikai régiók.

VI.3. A kohéziós politika IV.

- az EU kohéziós politikájának megvalósítását a strukturális alapok és a Kohéziós Alap biztosítja,
- a strukturális alapok különböző pénzügyi eszközök gyűjtőfogalma.
 - Európai Szociális Alap (ESZA),
 - Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EMOGA),
 - Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA),
 - Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE),

VII. Az EU szociális dimenziójának fejlődése

A szolidaritás alappillére

VII.1. A szociális biztonság Lisszabon után

- néhány újítás, de a szociálpolitikák kidolgozása és végrehajtása elsősorban a tagállamok hatáskörében marad,
- három ponton módosítja az alapító szerződések cikkeit:
 - az Unió célkitűzései között említést tesz a teljes foglalkoztatottságról, a társadalmi haladásról, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemről és a társadalmi védelemről is,
 - kimondja, hogy politikái meghatározása és végrehajtása során az Unió figyelembe veszi a foglalkoztatás magas szintjének előmozdítására, a megfelelő szociális biztonság biztosítására és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre vonatkozó követelményeket,
 - kimondja a szociális partnerek uniós szintű szerepvállalását, valamint elismeri, hogy a növekedésről és foglalkoztatásról szóló háromoldalú szociális csúcs, amely a Tanács, a Bizottság és a szociális partnerek képviselőit tömöríti, hozzájárul a szociális párbeszéd folytatásához.

VII. 2. A Lisszaboni Szerződés újításai

Két újítást vezet be:

- a minősített többségi szavazást kiterjeszti a migráns munkavállalók számára biztosított szociális biztonsági juttatásokra,
- intézményesíti a nyitott koordinációs módszert annak elismerésével, hogy a Bizottság kezdeményezéseket tehet a szociális területen folytatott, tagállamok közötti együttműködés előmozdítása és szükség esetén tevékenységük összehangolásának támogatása érdekében. Ezek a kezdeményezések ölthetik többek között tanulmányok vagy vélemények formáját, amelyek célja iránymutatások és mutatók megállapítása, valamint a bevált gyakorlatok cseréjének és az időszakonkénti kiértékelésnek a megszervezése

VII.4. Az alapvető jogok rendszere

- az Európai Unió Alapjogi Chartája nem került be közvetlen módon a Lisszaboni Szerződésbe, de az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (1) bekezdése alapján a szerződésekével azonos kötelező jogi erővel bír,
- az Uniónak az Emberi jogok európai egyezményéhez (EJEE) történő csatlakozásának folyamata 2010-ben indult meg, hogy az EJEE-t az egyes államokon kívül nemzetközi szervezetek – például az Európai Unió – is aláírhassák,
- az Európa Tanács és az Unió képviselői között folyt tárgyalások eredményeképpen 2013 áprilisában született egy megállapodás-tervezet, amelyről azonban az Európai Unió Bírósága 2/2013. sz. véleményében megállapította, hogy az EUSZ 6. cikkébe ütközik, így további tárgyalásokra van szükség a csatlakozás megvalósulása érdekében.

Lisszaboni Szerződés

- csatolt jegyzőkönyvben az Egyesült Királyság és Lengyelország mentességet kaptak a szolidaritást konkretizáló jogok és elvek tiszteletben tartása alól, s kizárták, hogy az EuB vagy saját bíróságai megállapíthassák a belső jognak a Chartával való konfliktusát (ún. opt-out),
- a Cseh Köztársaság a Szerződésekhez nyilatkozatot csatolt, amelyben hangsúlyozza a tagállamok korlátozott kööttségét a Chartához, az uniós hatáskörök kiterjesztésének tilalmát, valamint a közös tagállami alkotmányos hagyományok és a nemzetközi szerződések jelentőségét.

Európa 2020 stratégia

- a foglalkoztatás és szociálpolitika területén a legfontosabb, a jövő évtized folyamatait meghatározó kereteket az Európa 2020 stratégia részeként határozták meg,
- fő célja az, hogy 2020-ra az Európai Uniót a világ legversenyképesebb, tudásalapú gazdaságává tegyék,
- az Európa 2020 stratégia keretei között a következő öt célterületen kívánnak előrelépést elérni: 1. foglalkoztatás, 2. K+F/innováció, 3. éghajlatváltozás/energia, 4. oktatás, 5. szegénység/társadalmi kirekesztés.
- foglalkoztatási területen általános cél, hogy biztosítsák: a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya érje el a 75 százalékot,
- az ötödik területen az uniós szintű cél az, hogy „legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent” (Európai Bizottság).

Forrás: Stephen Sparks, European Commission

Ez a pillér 20 elvet és jogot foglal magában, amelyek a következők:

Esélyegyenlőség és a munkaerőpiacra való belépés

- ▶ Oktatás, képzés és élethosszig tartó tanulás
- ▶ Nemek közötti egyenlőség
- ▶ Esélyegyenlőség
- ▶ A foglalkoztatás aktív támogatása

Tisztességes munkakörülmények

- ▶ Biztonságos és rugalmas foglalkoztatás
- ▶ Bérek
- ▶ Tájékoztatás a munkaviszony feltételeiről és védelem elbocsátás esetén
- ▶ Társadalmi párbeszéd és munkavállalói részvétel
- ▶ A munka és a magánélet közötti egyensúly
- ▶ Egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezet

Szociális védelem és társadalmi befogadás

- ▶ Gyermekgondozás és a gyermekek támogatása
- ▶ Szociális védelem
- ▶ Munkanélküli-járadék
- ▶ Minimumjövedelem
- ▶ Időskori jövedelem és öregségi nyugdíjak
- ▶ Egészségügyi ellátás
- ▶ A fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadása
- ▶ Tartós ápolás-gondozás
- ▶ Lakhatás és segítségnyújtás a hajléktalanok számára

Forrás: Stephen Sparks, European Commission

197

VIII. Az Európai Unió Alapjogi Chartája

Az alapvető jogok védelmében

VIII.1. Az Alapjogi Charta I.

- a Chartát 2000-ben, Nizzában hirdette ki ünnepélyesen a Parlament, a Tanács és a Bizottság,
- miután módosították, 2007-ben újra kihirdették,
- csak a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei elfogadása óta bír közvetlen hatállyal, és ezáltal kötelező erejű elsődleges jogforrássá vált,
- a Charta célja, hogy belefoglalja az EU jogrendszerébe az uniós polgárok, illetve az EU területén tartózkodó személyek számos személyes, állampolgári, politikai, gazdasági és társadalmi jogát,
- világosabbá teszi az alapjogokat és felhívja rájuk a figyelmet, így a Charta jelentősen hozzájárul a jogbiztonság megteremtéséhez az EU-ban,
- fontos, hogy ha a chartában szereplő jogok megfelelnek az 1950-es emberi jogokról szóló európai egyezmény által garantált jogoknak, e jogok jelentése és hatálya azonos az egyezményben meghatározottal, de az EU joga annál kiterjedtebb védelmet is nyújthat.

VIII.2. Az Alapjogi Charta II.

A Charta felépítése:

► hét fő fejezetből áll

1. méltóság (pl. emberi méltóság, élethez való jog, személyi sérthetetlenséghez való jog, a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalma, a rabszolgaság és a kényszermunka tilalma),
2. szabadságok (pl. szabadsághoz és biztonsághoz való jog, a magán- és a családi élet tiszteltben tartása, a személyes adatok védelme, a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jog, gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság, a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága, a gyülekezés és az egyesülés szabadsága, a művészet és a tudomány szabadsága, oktatáshoz való jog),

VIII.2. Az Alapjogi Charta III.

4. egyenlőség (pl. törvény előtti egyenlőség, a megkülönböztetés tilalma, kulturális, vallási és nyelvi sokféleség, nők és férfiak közötti egyenlőség, a gyermekek jogai),
5. szolidaritás (pl. a munkavállalók joga a vállalkozásnál a tájékoztatáshoz és konzultációhoz, a kollektív tárgyaláshoz és fellépéshez való jog),
6. polgárok jogai (pl. a munkavállalók joga a vállalkozásnál a tájékoztatáshoz és konzultációhoz, a kollektív tárgyaláshoz és fellépéshez való jog),
7. igazságszolgáltatás (pl. a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog, az ártatlanság véelme és a védelemhez való jog, a bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elvei, a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalma),
8. általános rendelkezések.

VIII.2. Az Alapjogi Charta IV.

- a Lisszaboni Szerződés megteremtette a Charta szerződéssel azaz EUSZ és EUMSZ azonos jogi kötelező erejét,
- megteremtette továbbá az Unió az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez történő csatlakozásának jogalapját,
- „A Charta rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit. A Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket a Charta VII. címében foglalt, az értelmezést és alkalmazást szabályozó általános rendelkezéseknek megfelelően kell értelmezni, kellően figyelembe véve a Chartában említett azon magyarázatokat, amelyek meghatározzák az egyes rendelkezések eredetét.”

IX. Az Európai Unió költségvetése

A források elosztásának művészete

IX.1. A költségvetés alapvető jellege I.

- **célja:** a közös és közösségi politikák finanszírozása
- **alapelvei:**
 1. teljesség elve,
 2. globális fedezet elve,
 3. éves jelleg elve,
 4. egyensúly elve.
- **követelmények:**
 1. átláthatóság követelménye,
 2. ellenőrzés követelménye,
 3. a forrásokkal való optimális gazdálkodás követelménye.

IX.1. A költségvetés alapvető jellege II.

- maga a költségvetés sajátos jelleget mutat: egy nemzetállami és egy nemzetközi szervezet költségvetésének keveréke,
 - a nemzeti költségvetésekkel ellentétben a GDP-nek csak kb. 1 %-a,
 - további különbség, hogy többnyire nem finanszíroz közjavakat és közszolgáltatásokat,
 - a nemzetközi szervezetek költségvetése leginkább a szervezet működtetését jelenti, míg az EU esetében az uniós politikák és tevékenységek finanszírozása a cél,
 - a költségvetést évente fogadják el, egy pénzügyi évre (naptári év).

IX.1. A költségvetés alapvető jellege III. A többéves pénzügyi keret

- az éves költségvetések egy középtávú pénzügyi tervbe illeszkednek,
- először 1988-1992 közötti időszakra készült el,
- jelenleg hétéves ciklusokra készül (2014-2020 közötti a most futó),
- különleges jogalkotási eljárásban a Tanács fogadja el
 - parlament szerepe: egyetértés,
 - tanácsi döntéshozatal: egyhangúság.

IX.2. Az uniós költségvetés bevételei

- **Hagyományos saját források (költségvetés kb. 12 %-a):**
 - vámok,
 - mezőgazdasági vámok,
 - cukorilletékek.
- **Hozzáadottérték-adó forrás (költségvetés kb. 11 %-a):**
 - ÁFA-jellegű, előre meghatározott arányú, adó-jellegű forrás.
- **GNI-forrás (a költségvetés kb. 76 %-a):**
 - nemzeti befizetések, a GNI előre meghatározott aránya.
- **Egyéb bevételek (a költségvetés kb. 1 %-a):**
 - pl. a tisztviselők által befizetett adók, bírságok, banki kamatok, stb.

IX.3. Az uniós költségvetés kiadásai I.

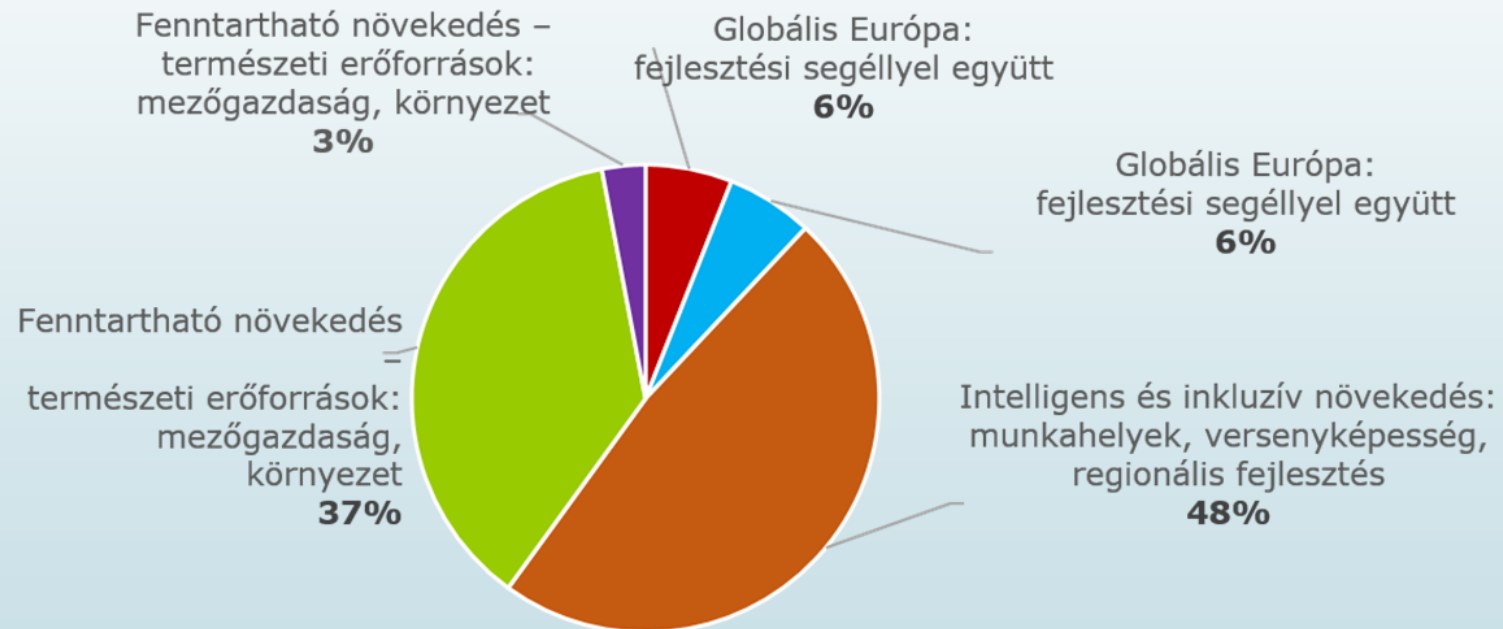
- működési kiadások / igazgatási kiadások / egyedi tevékenységek költségvetése (kb. 6 %),
- a többéves pénzügyi keret fejezetei
 - versenyképesség a növekedésért és foglalkoztatásért,
 - gazdasági, társadalmi és területi kohézió,
 - fenntartható növekedés: természeti erőforrások,
 - biztonság és uniós polgárság,
 - globális Európa,
 - igazgatás,
 - egyéb

IX.3. Az uniós költségvetés kiadásai II.

- **A költségvetés kiadási kategóriái:**
 - közös agrárpolitika,
 - strukturális intézkedések finanszírozása,
 - belső politikák finanszírozása,
 - külső fellépések,
 - igazgatási kiadások,
 - tartalékok.

Az EU költségvetésének megoszlása 2017-ben

A teljes költségvetés 2017-ben: 159,7 milliárd euró

X. Az Európa Tanács

Egy nem uniós intézmény alapvető feladata és működése

X.1. Az Európa Tanács létrehozásának előzményei

■ gazdasági egységesítés:

- 1948. április 16.: OEEC – Európai Gazdasági Együttműködés Szervezete alapokmányának aláírása
 - az USA kormánya által biztosított Marshall-segély koordinálására jött létre (Európa gazdaságának fellendítésére érdekében).
- az OEEC az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, angol neve Organisation for Economic Co-operation and Development) jogelődje, amelynek alapokmányát 1961. szeptember 30-án írták alá.

Forrás: oecd.org

■ katonai egységesítés:

- 1949. április 4.: a NATO alapokmányának aláírása,

■ kulturális, jogi, politikai egységesítés:

- 1949. május 5.: az Európa Tanács létrehozása

Forrás: nato.int

Forrás: hu.wikipedia.org

X.2. Az Európa Tanács létrehozása

- 1949 – Londonban 10 európai ország hozza létre: Belgium, Dánia, Franciaország, Nagy Britannia, Írország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Norvégia, Svédország,
- hivatalos neve: Council of Europe,
- székhelye: Strassbourg (Franciaország),
- jelenlegi taglétszám: 47,
- jellegét tekintve az Európa Tanács kormányközi szervezet, az egyes tagállamokat azok kormányai képviselik a szervezet intézményeiben,
- legfontosabb, korszakalkotó vívmánya az Emberi Jogok Európai Egyezményének elfogadása (1950),
- jelképei: a kék zászló 12 arany csillaggal (1955 óta), valamint az Örömóda.

X.3. Az Európa Tanács működésének célja

Célkitűzések

- az emberi jogok, a pluralista demokrácia és a jogállamiság védelme,
- az európai kulturális önazonosság és sokszínűség tudatosítása és fejlesztésének előmozdítása,
- a kisebbségek hátrányos megkülönböztetése, az idegengyűlölet, az intolerancia, a bioetika és az emberi klónozás, a terrorizmus, az emberkereskedelem, a szervezett bűnözés és a korrupció, a számítógépes bűnözés, a gyermekek ellen elkövetett erőszak, stb., mint kihívások leküzdésére irányuló megoldások kidolgozása,
- az európai demokratikus stabilitás megszilárdítása a politikai, törvényhozási és alkotmányos reform végrehajtásának támogatása révén.

X.4. Az Európa Tanács további célkitűzései

A szervezet további céljai:

- az Európa Tanács megpróbálja egyetemessé tenni a jogokat,
- igyekszik népszerűsíteni és védeni a polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogok összességét, amelyek egységes és osztatlan egészet alkotnak,
- tagjai közti szorosabb egység megvalósítása,
- az emberi jogok és alapvető szabadságok megóvása,
- a 80-as évek végén felkarolta a demokráciát és az emberi jogok tiszteletben tartását megvalósítani igyekvő országok törekvéseit.

X.5. Az Európa Tanács működése

Tagság

- 2 követelménynek kell megfelelni a csatlakozni kívánó országnak:
 - vállalja a jogállamiság elvének tiszteletben tartását (jogbiztonság, szerzett jogok tiszteletben tartása),
 - joghatósága alá tartozó személyek számára az emberi jogok biztosítása.
- Magyarország 1990. november 6-án csatlakozott, első Közép-Kelet Európából,
- nemcsak állandó tagok vannak, megfigyelő státusz is van: betekintenek a szervezet munkájába (pl. Kanada, Mexikó, USA Japán),
- bármely európai ország az Európa Tanács tagjává válhat azzal a feltétellel, hogy elfogadja a jogállamiság elvét és biztosítja a joghatósága alatt élő minden személy számára az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat.

X.6. Az Európa Tanács szervezete

Két egység

➤ Munkafórumok

- Parlamenti Közgyűlés
- Miniszteri Bizottság
- Titkárság (a munkafórumok tevékenységét az 1800 európai tisztviselőből álló szervezet segíti).

➤ Kapcsolódó szervek

- Emberi Jogok Európai Bírósága
- Emberi jogok biztosa
- Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa

Az Európa Tanács székhelye Strassbourgban

X.6. A Parlamenti Közgyűlés

- 318 tag: azonos számú helyettes tagját a nemzeti parlamentek választják meg vagy jelölik ki saját képviselőik közül. A tagállamok képviselőinek száma az ország népességétől függően 2 és 18 között változik. A nemzeti delegációk összetételének hűen kell tükröznie a nemzeti parlamentek politikai pártjait vagy csoportjait,
- öt politikai csoport,
- a Közgyűlés évente négyszer tart egyhetes ülészakot Strasbourgban. A plenáris ülések nyilvánosak. A testület a tagállamok valamelyikében tavaszi ülészakot is tart,
- a Közgyűlés saját tagjai közül választ elnököt, aki hagyományosan három egymást követő éven át tölti be ezt a tisztséget,
- a Közgyűlés munkáját szakértői bizottságok készítik elő.

X.6. A Miniszteri Bizottság

- a Miniszteri Bizottság határozza meg az Európa Tanács tevékenységét,
- a tagállamok külügyminiszterei évente egyszer találkoznak, hogy áttekintsék az európai együttműködés politikai kérdéseit,
- állandó képviselőik (a nagykövetek) hetente tartanak megbeszélést, továbbá riportőr- és munkacsoportok részletesen tárgyalnak egyes témákat a döntéshozatal előtt,
- a miniszterek félévenként egymást váltva töltik be a Bizottság elnöki tisztét, megbízatásuk májusban, illetve novemberben jár le.

X.7. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye I.

- az egyezmény 1950. évi elfogadása után 1953-ban lépett hatályba,
- az egyezmény kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák a benne meghatározott jogokat és szabadságokat,
- olyan nemzetközi ellenőrzési rendszert hozott létre, amelynek értelmében az államok és a magánszemélyek, nemzetiségre való tekintet nélkül, az egyezmény alapján Strasbourgban működő jogi intézményhez folyamodhatnak, ha úgy vélik, hogy az egyezményben garantált jogokat valamely részes állam megsértette,

X.7. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye II.

Az egyezmény többek között a következőket foglalja magában:

- az élethez való jog,
 - a kínzás és az embertelen bánásmód elleni védelem joga,
 - a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog,
 - a tisztességes tárgyaláshoz való jog,
 - a magán- és családi élet, valamint a levelezés tiszteletben tartásához való jog,
 - a véleménynyilvánítás szabadsága (ideértve a sajtószabadságot),
 - a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság,
 - a békés gyülekezés és egyesülés joga.
- a kiegészítő jegyzőkönyvek további jogokkal egészítették ki az egyezményben foglaltakat, így például a halálbüntetés eltörléséről szóló 6. sz. kiegészítő jegyzőkönyv elfogadásával.

X.8. Az Emberi Jogok Európai Bírósága I.

- az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) hozta létre, 1959-ben kezdte meg működését,
- hétköznapi elnevezése: Strassboug-i Emberi Jogi Bíróság,
- ítéletei a tagországok számára kötelező érvényűek.
- a Bíróság állandó jelleggel működik, az esetek minden előzetes szakaszát megvizsgálja, és érdemi ítéleteket hoz,
- a Bíróság ugyanannyi bíróból áll, mint az egyezmény részes tagországainak száma,
- a bírákat az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése választja (magyar tag: Sajó András)
- a bírák teljes függetlenséget élveznek feladataik végrehajtása során, és nem képviselhetik az őket küldő államokat,
- Az egyezményben foglalt alapjogokat a bíróság „tölti ki” tartalommal.

X.8. Az Emberi Jogok Európai Bírósága II.

- azon bírósági ítéletek végrehajtásának ellenőrzése, amelyek esetében jogsértést találtak, a Miniszteri Bizottság hatáskörébe tartozik. Ez biztosítja, hogy az államok hozzanak általános intézkedéseket a további jogsértések megakadályozása érdekében,
- feleknek számítanak a kérelmező (aki általában természetes személy, de szűk körben jogi személy is lehet), míg másik oldalon az állam áll, akinek egyik szerve a vélt jogsértést elkövette és akit az ún. Kormányképviselő (agent) képvisel.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.5.1-16-2017-00004

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE